

oxf. 62 (497. 12 Jelovica) "1954-1963"

e-185

w v v

GOSPODARSKA ENOTA JELOVICA

GOSPODARSKI NAČRT

za dobo od 1.I.1954 do 31.XII.1963

e 185

Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo
Slovenije v Ljubljani

GOSPODARSKA ENOTA JELOVICA

G O S P O D A R S K I N A Č R T

za dobo od 1.I.1954 do 31.XII.1963

V s e b i n a	Stran
1. Oznaka in velikost gospodarske enote	1
2. Lega gozdov	2
3. Podnejbje	3
4. Relief	4
5. Geološka podlaga	4
6. Gozdna tla	5
7. Gozdni tipi	5
8. Dosedanje gospodarjenje z gozdovi na Jelovici	
a) Historiat posestnih razmer	7
b) Dosedanja gospodarjenje z gozdovi	10
c) Dosedanja ureditvena dela	11
9. Opis ureditvenih del	
a) Potek ureditvenih del v splošnem	13
b) Ugotovitev posestnega stanja	15
c) Notranja razdelitev gozdov	15
č) Geodetska dela	16
d) Inventarizacija gozdov	16
e) Ugotovitev prirastka	18
f) Ugotovitev ostalih ureditvenih elementov	19
10. Stanje gozdov po podatkih inventarizacije	20
11. Načrt za bodoče gospodarjenje	
a) Splošni gospodarski cilj	23
b) Premena čistih enodobnih sestojev v mešane skupinsko prebiralne sestoje	24
c) Izdelava sečnega in gozdnogojitvenega načrta	27
č) Določitev etata	31
d) Postranski gozdni proizvodi	34
e) Gradbena dela	35

	Stran
12. Vodenje evidence	35
13. Predlogi za prihodnjo revizijo ureditv.elaborata	35
14. Ostale odredbe	36

P r i l o g e :

Tab.1. Seznam katastrskih parcel

Tab.2. Množina in razpored padavin

Tab.3. Srednje, najnižje in najvišje temperature

Tab.4. Pregled uporebljenih tarifnih razredov

Graf.1. Struktura starostnih in pomladitvenih razredov

Graf.2. Struktura prebiralnih sestojev po lesni masi na 1 ha

Graf.3. Struktura lesne mase prebiralnih sestojev po debel.razredih

GOSPODARSKA ENOTA JELOVICA

1. Oznaka in velikost gospodarske enote

S tem ureditvenim elaboratom se urejajo gozdovi SLP na Selški strani Jelovice, ki tvorijo večje gozdne komplekse, tj. v glavnem gozdovi bivšega veleposestnika Gustava Egra iz Zeleznikov ter gozdovi nekaterih večjih gozdnih posestnikov, ki se drže bivših Egrovih gozdov in ki so bili po zakonu o nacionalizaciji odvzeti ter uvrščeni v SLP. Posamezne manjše, po vsej Jelovici raztresene gozdne parcele SLP v elaboratu niso zajete. Te naj bi bile po navodilih za urejanje gozdov v LR Sloveniji (prve spremembe in dopolnitve št.2605/1 z dne 22. VIII.1955, tč.A2) urejene skupaj s privatnimi gozdovi, ki jih oklepajo.

Gospodarska enota Jelovica meri v celoti 1015,1 ha. Sestavljajo jo razlaščeni gozdovi teh-le veleposestnikov:

1. Eger Gustav, Zelezniki	728,7 ha
2. Globočnik Boris, Zelezniki	59,7 ha
3. Globočnik Josip, Zelezniki	27,7 ha
4. Globočnik Božidar, Zelezniki	18,5 ha
5. Gartner Filip (p.d.Novsk), Drazgoše . .	43,3 ha
6. Hajriher Stanko, Škofja Loka (nasl.) .	43,8 ha
7. Taler	41,5 ha
8. Demšar	24,2 ha
9. Jeglič (nasl.)	21,0 ha
10. Kemperle Janko, Češnjica	<u>6,7 ha</u>

skupaj 1015,1 ha

Podatki o površinah so povzeti deloma iz prejšnjega ureditvenega elaborata (za bivše Egrove gozdove), deloma pa iz razlastitvenih odločb ozir. iz zemljiškega katastra (za gozdove ostalih veleposestnikov).

Od celotne površine 1015,1 ha odpade na:
z gozdom obrasla zemljišča1011,1 ha
negozdna zemljišča (travnike) 4,0 ha.

V gozdni površini je tudi nekaj neproduktivnega sveta (skalovje, melišča itd.), ki pa ne tvori večjih kompleksov in zaradi tega ni bil izločen in izmerjen.

Gozdovi gospodarske enote Jelovica ne tvorijo neke zaokrožene celote. Razbiti so na več večjih ali manjših, med seboj ločenih kompleksov (Mosti, Zalilog, Plansak, Lom, Kamnica itd.). Največji med njimi -Mosti združuje sicer polovico gozdov, je pa silovito razčlenjen in razvlečen.

2. Lega gozdov

Gospodarska enota Jelovica se nahaja med $11^{\circ}45' - 50'$ vzhodne dolžine in med $46^{\circ}10' - 15'$ severne širine ter v nadmorski višini od 700 do 1400 m.

Razprostira se na jugovzhodnih, v Selško dolino padajočih obronkih pogorja Jelovica, v povodju Selške Sore ozir. njenih pritokov (potokov Česnjica, Dašnica in Plansak). Gozdovi te enote so raztreseni v področju, ki ga omajuje na severovzhodu potok Česnjica, in na severozapadu razvodnica med Savo Bohinjko in Selško Soro (od Visokega vrha do Kosmatega Ratitovca), na zapadu greben obronka Plansak, na jugu pa Selška Sora (izvzemši odd. 45 in 46, ki se nahajata onkraj Sore). V tem področju zajemajo predele Mosti (1145 m n.m.), Rastoke (1130 m), Pašni vrh (1284 m), Visoki vrh (1395 m), Ljubljanski vrh (1220 m), Brenice, Lom, Zalilog, Plansak itd.

Gozdove obkrožajo naselja Dražgoše, Rudno, Česnjica, Zelezniki, Zalilog, Podlonk in Prtoč.

Silno razčlenjeni gozdovi nimajo izrazitih zunanjih mej. V pretežni meri meje na privatne gozdove, ki se pojavljajo tudi kot enklave ali polenklave v teh gozdovih; le na severozapadni strani meje na gozdove SLP (bivega Kranjskega verskega sklada, revir Rovtarica).

V politično-upravnem pogledu spadajo v komuno Zelezniki in v zvezo komun Kranj, po davčnem katastru pa v katastrske občine Dražgoše, Studeno, Sv.Kriz in Zelezniki (glej tab.1-seznam katastrskih parcel).

3. Podnebje

V neposredni okolici gospodarske enote Jelovice deluje 6 meteoroloških postaj in sicer:

1. R o v t a r i c a , 1120 m n.m. Deluje kot postaja IV. reda (padavine) od 1.1948 dalje, kot postaja III. reda (padavine in temperatura) pa od 1.1953 dalje.
2. M a r t i n ō e k , 1060 m n.m. Deluje kot postaja IV. reda od 1.1949 dalje, kot postaja III. reda pa od 1.1953 dalje.
3. D r a ž g o š e , 855 m n.m. Postaja IV. reda od 1.1948 dalje.
4. S o r i c e , 820 m n.m. Postaja IV. reda od 1.1947 dalje.
5. L e l e z n i k i , 458 m n.m. Postaja IV. reda od 1.1948 dalje.
6. S e l c a , 480 m n.m. Postaja IV. reda od 1.1951 dalje.

Podatki teh postaj o padavinah, trajanju snežne odeje in o temperaturah za dobo opazovanja so podani v tabelah 2 in 3.

Po tabeli 2 traja snežna odeja na Rovtarici in Martinčku se ves april, pri ostalih, nize ležečih postajah pa skopni sneg že meseca marca. Pretežni del gospodarske enote je v istih nadmorskih višinah kakor Rovtarica in Martinček, in to na hladnejših vzhodnih legah, tako da smemo predpostavljati, da skopni tudi tu sneg v glavnem že konec aprila in da se vegetacija prične že meseca maja. Konec vegetacije je meseca septembra, tako da traja v e g e t a c i j a k a d o b a 5 mesecev. V toplejših, nižjih legah prične vegetacija približno pol meseca prej in je tu že toliko daljša kakor v višjih legah.

Po isti tabeli pade v tem področju letno okoli 2000 mm p a d a v i n , od tega v sami vegetacijski dobi ok. 800 mm ali 40 %. Te padavine so precej enakomerno porazdeljene preko vsega leta, vendar dobe tla največ vode meseca aprila, ko se tla tudi sneg.

Povprečna t e m p e r a t u r a za časa vegetacije se po tabeli 3 giblje ok. 12°C. V tej dobi lahko zdrkne tudi izpod ničle (Rovtarica v obeh opazovalnih letih), kot največja temperatura v tem času ^{pa} je bila zabeležena +26,0°C (Rovtarica 1.1953).

Po teh podatkih gre za zmerno vlažno in toplo p o d n e b j e v katerem so tla trajno sveža. To podnebje pogojuje uspevanje mesenih gozdov jelke, smreke in bukve do višine približno 1250 m; v višjih legah uspeva eli smreka (hladne lege, vlažna, ^{silikonska} ~~hladne~~ tla) ali bukev ozir. javor (toplejše lege, spnenčasta tla).

Zaradi močne vegetacijske odeje (gozdovi) v tem področju ni s n e z n i h p l a z o v in se tudi e r o z i j a t a l ne pojavlja.

Od v e t r o v sta najbolj nevarna sever in severozapadnik, ki pihata od zgoraj navzdol in rada rušita plitvo zakoreninjeno smreko. Jelka in bukev od vetrov ne trpita.

4. R e l i e f

Gozdovi gospodarske enote Jelovica se nahajajo na zelo razgibanem terenu. Bolj ali manj izraziti vrhovi in grebeni se izmenjujejo s kotanjami in dolinami, ravne planote s strmimi bregovi in grapami. Zapadni del področja (pod Ratitovcem) kaže kraški značaj. Večji del področja sekajo številni, mestoma globoko zajedeni jarki, tvoreč tu in tam globoke in strme globeli ozir. grape. Velik del področja zavzema planota okoli Mosti, ki se razteza med podnožji Pašnega vrha, Visokega vrha, Ljubljanskega vrha in Kosmatega Ratitovca. Del te planote je na aluvijalni podlagi ter zemočvirjen (Ledina).

Velika razgibanost terena ustvarja različne ekološke pogoje za uspevanje gozdov, v zvezi s globokimi in strmimi globelmi pa otežkoče spravilo lesa in izpeljavo pravih poti.

5. Geološka podlaga

Po talni podlagi se enota deli na 2 približno enaka dela. Zapadni del, tj. predvsem področje Ljubljanskega vrha, Ratitovca in Planskega, tvorita kot geološka podlaga g l a v n i d o l o m i t i n d a h š t a j n a k i a p n e n e c, ki prihajata v višjih legah na dan kot golo skalovje. V področju med planoto Mosti in potokom Česanjico prevladujejo s t a r o p a l e o z o j s k i š k r i l a v c i in d r o b n i k i (krajevno imenovani b r u s n i k). Sam Pašni vrh tvorijo kot talna podlaga mlajši s k r i l a v c i. Geološko posebnost pomeni Visoki vrh s porfirjem in njegovimi g r o h i kot geološko podlago. Srednji del planote (Ledina) je ledeniško groblje (aluvij).

Silikatna talna podlaga pogojuje nastanek studencev in potokov, medtem ko je svet na dolomitni oziroma apnenčasti podlagi na talni vodi mnogo bolj reven.

6. Gozdna tla

Vkljub različni geološki podlagi v raznih predelih gospodarske enote ni večjih razlik v samih gozdnih tleh.

O l o b i n a tal je v splošnem večja na silikatni podlagi (brusnik, akrilavec, porfir), vendar dosega tudi na dolomitu ozir. na dahštajnskem apnencu dokajanje globine, zlasti v kotenjah. Najgloblje tla najdemo na planoti pri Mosteh, zelo plitva in kamenita pa so na strmih, skalovitih pobočjih Ratitovca in Planšaka. Na teh terenih je tu in tam najti tudi goli prod.

Po svoji teksturi so tla večinoma ilovnato-peščena in to tako na silikatni kot na apnenčasti podlagi, vendar kažejo tu bolj značaj tipičnih karbonatnih, skalnatih tal.

Z izjemo plitvih tal na zelo strmih pobočjih in južnih legah na apnenčasti podlagi, kjer se sporadično pojavlja pomanjkanje vode v tleh ozir. suša, so gozdna tla sveža, le mestoma tudi vlažna (povirja). Svežina tal pogojuje uspevanje iglavcev skoraj po vsem področju, izvzemši za omenjene bolj sušne površine, kjer se po njihovi legi zamenjujejo iglavce razni listavci (bukev, črni gaber, hrast itd.).

Prisotnost borovnice in praproti (podlesnice) skoraj po vsem področju Jelovice priča o precejšnji z a k i s a n o s t i gozdnih tal, ki je nastala pod vplivom smrekovih monokultur po iztrebljenju listavcev. Na apnenčasti podlagi so tla sicer manj zakisana, zlasti na bolj strmih legah, kjer so plitvejša in kjer se poleg smreke v večji meri pojavljata tudi jelka in bukev.

Zaradi iztrebljenja listavcev, posebno bukve, so tla po večini tudi malo h u m o z n a . Nekoliko večje je humoznost tal na apnenčasti podlagi, kjer so se listavci v večji meri ohranili, ter na severnih legah. Surovi humus se je razvil le na manjših površinah vlažnih do mokrih tal (Ledina, povirja).

T a l n i p o k r o v tvori v glavnem igličevje, v mešanih sestojih tudi listje. Na bolj vlažnih legah so tla poraščena z mahom.

7. Gozdni tipi

Na področju gospodarske enote ni ostankov pragozdov, iz katerih bi bilo mogoče razbrati, kakšni so bili gozdovi pred posegom človeka vanje. Zaenkrat tudi ni bilo mogoče na-

praviti pelodnih raziskavanj, ki bi nam mogle dati odgovor na to vprašanje. Iz same lege gozdov ter iz vrste gozdnih tal pa lahko sklepamo, da je bil delež listavcev, posebej še bukve, nekdež mnogo večji kakor dandanes.

Sedanji, skoraj čisti smrekovi sestoji na Jelovici so predvsem posledica fuzinarstva v Selški dolini. Od 14. stoletja dalje, ko se je začelo fuzinarstvo v Selški dolini sistematsko razvijati, so te gozdove vse bolj izsekavali za napravo oglja. Te izsekavanja sta pospešili še druge in tretja kolonizacija Selške doline v 14. ozir. 16. in 17. stoletju, ob katerih je bil precejšen del gozdov v perimetru selških fuzin izkrčen in je intenzivnost izkoriščenja preostalih gozdov tako narasla, da so gozdove sekali celo na golo. Na prazne poseke se je naseljevala smreka in ustvarila današnje, več ali manj čiste smrekove gozdove. Možno je tudi, da je loško posestvo, podobno kot blejsko posestvo na drugi strani Jelovice, poseke umetno zasejavale s smreko.

Poseke, nastale po sečnjah lesa za napravo oglja, so se čisto zarasle s travo. Te poseke so pričeli bližnji kmetje uporabljati kot pašnike in so po njih pasli živino, dokler se ti niso sami zarasli z gozdom. Pri osvajanju tega pašnikov je odigrala prvo vlogo znova smreka in so tudi tem potom nastajali sedaj čisti smrekovi gozdovi. Takšen pašnik je bil npr. na sedanjem Pašnem vrhu pri Kosteh, ki je dobil odtod tudi svoje ime.

Spričo nenehnega izsekavanja gozdov, so se pogoji za uspevanje bukve vse bolj poslabševali in se je ta do dandanes v nekoliko večji meri ohranila le še v visokih, odročnih legah s težavnim izkoriščanjem in z manj ugodnimi pogoji za uspevanje smreke. V ostalih gozdovih pa so jo pod vplivom nemške šole kasneje tudi namenoma zatirali. Izginotje bukve iz teh gozdov je pospešile tudi konjunktura za bukovo oglje v preteklem stoletju, za katerega je vladalo predvsem v Italiji veliko povpraševanje.

Poleg bukve je bila v sestojih na Jelovici v preteklosti verjetno tudi jelka v mnogo večji meri zastopana kakor dandanes. Vzrok za njeno nazadovanje je iskati v izsekavanju gozdov zaradi naprave oglja, ob katerem so bili ti gozdovi razgaljeni in so se s tem pogoji za uspevanje, zlasti pa za pomlajenje jelke zelo poslabšali. K nazadovanju jelke je brez dvoma mnogo pripomogla tudi manjša vrednost njenega lesa v preteklosti, zaradi česar so se gojitveni ukrepi usmerjali predvsem v zaščito smreke in v škodo

jelke. O veliki vitalnosti in domovinski pravici jelke v tem področju govori njeno zelo živo pomlajanje in močno priraščanje. Njena domena so zlasti predeli z močnejšo zračno vlago ter z apnenčasto talno podlago.

Od ostalih drevesnih vrst se v gozdovih na Jelovici sporedično pojavljajo še j a v o r (doline, globeli), j e s e n (ob vodotokih, povirja), g a b e r in h r a s t (nižje, južne lege), č r n i g a b e r (sušna, strma, južna pobočja) in razni drugi listavci. Tu in tam je najti tudi lepo rastoč m a c e s e n .

Pri sedanji sestavi gozdov, ki so se razvili pod vplivom človeka, prevladuje na silikatni podlagi zakisani A b i e t o - P i c e e t u m z več ali manj čistimi smrekovimi sestoji, na apnenčasti podlagi pa A b i e t o - F a g e t u m z močnejše mešanimi sestoji smreke, jelke in bukve. Sporedično se pojavlja tudi A c e r e t o - F r a x i n e t u m (doline) in O s t r y a - t o - F a g e t u m (na strmih, južnih, sušnih legah).

Ta fitocenološki oris je le provizoren, ker niso bila izvršena fitocenološka raziskavanja; ta naj bi se opravila do prihodnje revizije elaborata. Ob tej priliki naj bi se izvedla tudi pelodna raziskavanja zaradi ugotovitve sestave prvotnih, prirodnih gozdov v tem področju.

8. Dosedanje gospodarjenje z gozdovi na Jelovici

a) Historiat posestnih razmer.

Po razpoložljivih virih (dr. Pavle Bleznik, Kolonizacija Selške doline, Ljubljana, 1928) so bili prvi lastniki gozdov na Selški strani Jelovice Freisinski škofje. Le 1.973 je namreč cesar Otton II. (z darilno listino z dne 30.VI.973) podaril tedanjemu Freisinskemu škofu Abrahamu vso Selško ozemlje, ki je skupaj z ostalim posestvom tvorilo tako imenovano loško posestvo s sedežem v škofji Loki.

Severna meja tega posestva naj bi potekala po razvodnici med Savo in Soro, tj. nekako po južni meji bivših versko-zakladnih gozdov na Jelovici; vendar ta meja ni bila nikoli natančno določena in je obmejne gozdove izkoriščalo zdaj loško zdaj blejsko posestvo (Brixenski škofje) ozir. njihovi fužinarji.

Lastništvo gozdov na Jelovici je postalo še bolj sporno v začetku 16. stoletja, ko so bile z aktom v Augsburgu (1.1510) fužinarne podrejene novoustanovljeni komori in je po odločbi cesarja Maksimilijana (1.1517) rudarski regal pripadel deželnemu knezu, zlasti pa še, ko je (1.1530) izdal cesar Karl odločbo, po kateri so deželnemu knezu pripadli poleg rudarskega regala tudi gozdovi, ki so jih izkoriščali fužinarji. S temi odloki naj bi namreč tudi velik del gozdov na Jelovici, ki so bili v lasti Freisinskih škofov, pripadel bivšim škofovim fužinarjem v Leleznikih, česar pa Freisinski škofje niso hoteli priznati. V spor so posegli tudi škofovi podložniki, ki so dotlej te gozdove nemoteno uzivali in so bili s predajo gozdov fužinarjem prikrajšani na svojih pravicah. Najhujši spori so bili okoli gozdov na Rastokah, ki so bili od nekdanj v neposredni lasti loškega posestva. Začeli so se l. 1625, ko je loška graščina opozorila višjega rudarskega sodnika, naj prepove fužinarjem kuhati oglje v teh gozdovih, trajali pa so celih 100 let. Ali gre za Rastoke pri Mosteh in kako se je ta boj končal, iz razpoložljivih virov ni razvidno. Ti prepiri okoli lastništva so trajali vse do l. 1803, ko je po določbah lunevillskega miru pripadlo vse tedanje freisinsko loško posestvo avstrijski cesarski hiši kot kameralno gospostvo.

Posestne razmere kljub temu še l. 1825, ko se je sestavljal zemljiški kataster za to področje, niso bile urajene, ker se je bil boj med fužinarji na eni strani ter med loško komoro ozir. občino Sela v redovljiškem okraju na drugi strani. Loška komora si je zlasti lastila gozdove v KO Drazgoše (1000 orelov). Drugi takšni sporni gozdovi so bili v KO Sv. Križ (1056 orelov), od katerih so si fužinarji priborili 669 orelov. Sredi 19. stoletja so imeli fužinarji komplekse od 2545 orelov gozdov.

Po kmečki razvezi l. 1848 je v gozdovih na Jelovici zavladal popoln nered, ker ni bilo natančno določenih posestnih mej in so si gozdove vse križem lastili razni pretendenti ter jih izkoriščali in uničevali. Da bi se zopet uvedel red v teh gozdovih, je okrajno glevarstvo v Radovljici, pod katerega je spadala tudi celotna Jelovica, izdalo dne 3. I. 1854 dekret, s katerim so bili vsi ti gozdovi postavljeni pod sekvester, ne da bi se s tem okrnjevale lastninske pravice. Pod tem sekvestrom so ostali vse do njegove ukinitve l. 1873.

Kdaj in kako so gozdovi, ki tvorijo gospodarsko snoto Jelovica, zlasti pa bivši Egrovi gozdovi prišli v posest zadnjih lastnikov pred razlastitvijo, iz razpoložljivih virov ni razvidno. Zemljiško knjigo so pričeli voditi šele sredi druge polovice prejšnjega stoletja, vanjo pa so vnesli lastninsko stanje ob času osnovanja te knjige ter dokumente, na podlagi katerih so tedanji lastniki prišli v posest teh gozdov.

Matično posestvo bivših Egrovih gozdov je bilo po vsej verjetnosti posestvo Janeza Globočnika v Zeleznikih št.103 (zemljiškoknjizni vložek št.189 k.o.Zelezniki), ki je postal lastnik tega posestva na podlagi izročilne pogodbe z dne 1.III.1848. Ta je l.1862 dokupil k temu posestvu večje stevišo gozdnih parcel v k.o.Studeno (zemljiškoknjizni vložek št.94 k.o.Studeno), l.1888 pa v k.o.Dražgoše (zemljiškoknjizni vložek št.44 k.o.Dražgoše). S kupno pogodbo oziroma prisojilno listino z dne 21.IX.1876 je postal tudi solastnik gozdnega posestva v k.o.Sv.Križ (zemljiškoknjizni vložek št.109 k.o.Sv.Križ), poleg bratov Leopolda Globočnika, Zelezniki 114, in Antona Globočnika, Zelezniki 96. Tako povečano posestvo Janeza Globočnika je l.1901 podedovala Marija Ahačič -Globočnik. Ta se je še istega leta poročila z Avgustom Novakom, ki je z nekupom nadaljnjih gozdov v k.o.Sv.Križ l.1903 (zemljiškoknjizni vložek št.6) oziroma l.1905 (zemljiškoknjizni vložek št.61) nadelje znatno povečal matično posestvo Globočnikov. Marija Globočnik je l.1910 kupila Leopoldu Globočniku pripadajoči solastninski delež posestva zemljiškoknjizni vložek št.109 k.o.Sv.Križ in tako postala posestnica velikega gozdnega posestva. To posestvo je l.1922 prepisala na svojega drugega moža, Gustava Egrea, s katerim se je poročila l.1907 po smrti Avgusta Novaka. Preostali solastnik gozdnega posestva zemljiškoknjizni vložek št.109 k.o.Sv.Križ, Anton Globočnik, je l.1937 odstopil svoj delež Božidarju Globočniku, Zelezniki št.96, s tem da si je pridržal pravico razpolaganja z njim do svoje smrti. Temeljem uredbe z dne 3.VI.1947, Ur.l.FLRJ z dne 11.VII.1947 št.58/428, in ustreznih odločb OLO-Kranj so ti gozdovi postali svojins SLP in bili dani v upravo gozdnemu gospodarstvu Kranj.

b) Doseđanje gospodarjenja z gozdovi.

Po že omenjenih virih (Blasnik, Kolonizacija Selške doline), se je z izkoriščanjem gozdov na Jelovici moglo pričeti šele po končani prvi kolonizaciji Slovencev konec 13. stoletja, ko so kolonisti dospeli do Podlonka. Poseganje samih kolonistov v gozdove pa je bilo spričo redke naseljenosti in obilice gozdov verjetno zelo smerno in omejeno na najbližje gozdove. Tudi druga kolonizacija Selške doline z Nemci iz Pustertala (Innichen) na Koroskem v začetku 14. stoletja (Sorica, Zgornje Danje, Ravna, Zabrdo, Torka, Prtovč, Zeljlog, Podlonk) razen krčenja gozdov ni pomenila večje obremenitve jeloviških gozdov s strani kolonistov. Tretja kolonizacija Selške doline (med leti 1550-1656), s katero je hotela loška gosposka rešiti gozdove pred fuzinarji, je bila usmerjena na desni breg Sore (Davča, Martinjak) in jeloviških gozdov ni neposredno prizadela.

Intenzivneje so se pričeli jeloviški gozdovi izkoriščati šele s razvojem fuzinarstva v Selški dolini, ki je potrebovalo vse večje množine lesnega oglja za svoje obrate in je vse močneje posegalo v bližnje in daljnje gozdove.

Fuzinarstvo v Selški dolini se je pričelo razvijati v 13. stoletju, ko je kralj Rudolf Habsburški (z listino iz l. 1348) podelil tedanjim Freisinskim skofom rudarski regal za njihovo posestvo. V tej listini se omenjajo tudi že obstoječe fuzine, kar priča, da segajo začetki fuzinarstva še pred to dobo. Dokaz temu je tudi ime Rudno, ki je obstajalo še prej. Bolj sistematsko pa se je pričelo fuzinarstvo razvijati šele v 14. stoletju. L. 1628 naj bi bilo v Leleznikih že čez 2000 fuzinarjev in delavcev, kar priča o velikem obsegu, ki ga je fuzinarstvo v tem kraju doseglo. Sem so bili verjetno šteti tudi delavci, ki so se pečeli s kuhanjem oglja. S pojavu ruskega, angleškega in švedskega železa v Avstriji so fuzine v Selški dolini druge za druge propadle, razen fuzine v Leleznikih, ki se je držala vse do 19. stoletja. V začetku tega stoletja je ta fuzina prešla v last Globočnika, ta pa jo je preuredil in si v njenih prostorih postavil žago.

Fuzinarji so za svoje obratovanje uporabljali lesno oglje. To oglje so pridobivali v bližnjih in daljnjih gozdovih Selške doline, med drugim tudi v gozdovih na Jelovici. S krčenjem gozdov ob kolonizacijah Selške doline in z njihovim uničevanjem zaradi

prekomernega oglarjenja se je to prenašalo v vedno bolj oddaljene gozdove in povzročalo nadaljnje pustošenje gozdov. Po podatkih loške gosposke so fužinarji letno posekali nad 1000 debel. O masovnih sečnjah lesa za oglje za časa fužinarstva pričajo še danes številna stara kopišča, raztresena po vsej Jelovici. Zanimivo je tudi, da se je kot mera za površino gozda do nedavna ohranilo "kopišče", tj. površina gozda, ki je potrebna za obratovanje ene kope in ki je štela okoli 5 johov. Da je bil obseg sečenj zelo močan, pričajo tudi neprestane borbe med fužinarji in kmeti, ki so večkrat s silo odgnali oglarje in jim požgali kope. Prav na to stran Jelovice so verjetno prihajali tudi fužinarji iz Bohinjskega kota (Stara rušina) in prav tako pustošili gozdove.

Nacionalnejše gospodarjenja s temi gozdovi se je pričelo šele v drugi polovici preteklega stoletja, zlasti pa v začetku tega stoletja, ko so si Globočnikovi uredili v prostorih fužine v Železnikih žago in gospodarstvo v gozdovih preusmerili v proizvodnjo sagarskega lesa. V tej dobi se je od breznačrtnega izkoriščanja gozdov po fužinarjih postopoma prešlo k urejenemu gospodarjenju z njimi. Goljave so pogozdovali s smreko, v starejših sestojih pa so sekali tam, kjer se je pojavilo mladje, ali pa so z odpiranjem zrelih gozdov umetno sprožili pomlajanje po vsej površini (neplojne sečnje). Pri teh delih so dajali prednost smreki pred jelko in bukvi, kar pa je pospešilo s sečnjami v preteklosti sproženi razvoj gozdov v več ali manj čiste enodobne smrekove sestoje. Ti se sicer odlikujejo po visoki kakovosti smrekovega lesa, razvil pa se je v njih proces zakisavanja in degradacije gozdnih tal, zaradi česar je potreben povratek k prirodnejšemu mešanemu, skupinsko-prebiralnemu gozdu.

Poleg bivših egrovin gozdov je v gospodarski enoti tudi znatna površina drugih razlaščenih veleposestniških gozdov. Zaradi manj doslednega forsiranja smreke so ti gozdovi v splošnem bolje ohranili prvoten značaj kakor bivši egrovi gozdovi. Večji del priključenih veleposestniških gozdov ima vsaj raznodobno, če že ne prebiralno obliko ter večji delež jelke in bukve v svojih sestojih.

c) Posadnja ureditvena dela.

Od gozdov SLP na Jelovici so bili doslej s ureditvenim

načrtom urejevali le bivši Egrovi gozdovi. Ostali veleposesniki, čijih gozdovi so vključeni v gospodarsko enoto, pred vojno niso imeli površine, za katero je bilo predpisano gospodarjenje po gospodarskih načrtih in zato teh načrtov tudi niso imeli.

Bivši Egrovi gozdovi so bili prvič urejeni z ureditvenim elaboratom iz l. 1927, ki je veljal za desetletje 1927-1936. Elaborat je sestavil ing. Oton Strzelba, odobrilo pa ga je Sresko poglavarstvo v Kranju z odlokom št. 15837/27 z dne 3.9.1927.

S to ureditvijo je bila izvedena notranja razdelitev gozdov v oddelke in odseke, kakor se je ohranila do danes. Ob tej priliki so bili gozdovi v celoti premerjeni. Da bi dohnali lesno maso, so v vseh oddelkih izklupali vse drevje nad 20 cm premera. Lesna zaloga je po računu znašala 156 333 m³. Množina lesa za drevje izpod 20 cm premera je bila ocenjena na 13 667 m³, tako da je celotna lesna masa (debeljad) za časa prve ureditve znašala 170 000 m³. Prirastek je bil ocenjen na 1348 m³, stat pa določen na 3450 m³ (od tega 2800 m³ mehkega in 400 m³ trdega lesa kot glavni užitek ter 200 m³ mehkega in 40 m³ trdega lesa kot vmesni užitek). Pravilo naj bi bila naplojna sečnja; prebiralna sečnja naj bi bila omejena na strme lege, slaba tla in izrazito prebiralno obliko gozda.

Samega ureditvenega elaborata kakor tudi podrobnejših podatkov o sečnjah po tem elaboratu ni bilo mogoče najti. Znana je le v celoti izkoriščena lesna masa v tej ureditveni dobi, ki je znašala 34 137 m³.

Leta 1936 je bila napravljena revizija tega elaborata. Napravil jo je upravitelj Egrovega posestva gozdar Guido Iglar, odobrila pa jo je bivša banska uprava dravske banovine z rešitvijo št. 1055/5 z dne 11.IX.1937.

Tudi pri tej reviziji je bila prevzeta stara notranja razdelitev gozdov, s to razliko, da sta bila oddelka 11 in 44 razdeljena na dva odseka, v oddelku 42 pa se je poleg že obstoječih 4 odsekov osnoval še 5 odsek (e); nadaljnje izločanje odsekov je bilo prepuščeno naslednji reviziji. Geodetska meritev pri tej reviziji ni bila napravljena. Dano pa je bilo priporočilo, da se opravi pri naslednji reviziji, ker se dejanske površine ne ujemajo s površinami po katastru. Posestno stanje je bilo nekoliko spremenjeno, ker je zaradi agrarne reforme odpadel takratni oddelak 18. Lesno maso so ugotovili s klupnjo vsega

drevoja od 16 cm navzgor, s tem, da so lesna masa drevoja premera 16-19 cm posebej izkazali. Drevje 16-30 cm premera je bilo premerjeno po 2 cm debelinskih stopnjah, debelejše drevje pa po 1 cm stopnjah. Poleg premerov je bilo izmerjeno tudi večje število drevesnih višin, na njihovi podlagi in na osnovi Grundner-Schwappachovih dvovhodnih deblovnic pa so bile izdelane lokalne deblovnice. Lesna masa mlajših sestojev je bila ocenjena po Feistmantelovih dnočenih tablicah, po katerih so tudi bonitirali sestoje. Tako izvedena inventarizacija je dala 144 275 m³ lesa (debeljadi). Prirastek je bil ocenjen na 1448 m³, etat pa je bil določen na 3500 m³ (po Hufnaglu 3520 m³, po avstrijski kameralni taksi 3416 m³, po Hundeshagenu 2886 m³, po - sicer netočni - kontrolni metodi pa 3616 m³), od tega 3200 m³ mehkega in 300 m³ trdega lesa. Pravilo naj bi bilo zopet naplojna sečnja, lokalno (na strminah) tudi prebiralna sečnja in sečnja v luknjah. Gojitvene prednost naj se da smreki pred jelko.

Evidenca o sečnjah po tem elaboratu se je vodila do 1.1942; za naprej ni zanesljivih podatkov o sečnjah.

V 1.1951 je bila napravljena okularna cenitev bivših Egrovih gozdov. Po tej cenitvi je celotna lesna masa teh gozdov (pri površini 810 ha) merila 128 700 m³. Etat je bil določen na 2035 m³, od tega 1737 m³ iglavcev ter 305 m³ listavcev.

9. Opis ureditvenih del

a) Potek ureditvenih del v splošnem.

Izdelava ureditvenih elaboratov za gozdove SLP na področju bivše GU Škofja Loka in s tem tudi za državne gozdove na Jelovici je bila 1.1952 poverjena upokojenecu ing. Miklaviču Franju iz Ljubljane. Imenovani je 1.1953 izvedel notranjo razdelitev gozdov in sestavil opis sestojev, pod njegovim vodstvom pa so bila izvršena tudi vse glavna terenska dela (klupaje in meritev drevesnih višin). Ta dela pa so bila pomanjkljivo opravljena, zaradi česar je G.g.Kranj 1.1954 zaprosilo Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo v Ljubljani, da prevzame in dokonča sestavo gospodarskih načrtov. Inštitut je delo prevzel, s tem da G.g.naknadno opravi še tista terenska dela, ki bi se izkazala kot potrebna. S strani inštituta je bil za delo zadolžen ing. Martin Čokl, s strani G.g. ing. Milan Šter (geodetska in kartografska dela) ter gozdarska tehnika Anton Prielen in Lojzka Prhej (terenske in osnovne računsko

dela). Pri izdelavi splošnih smernic za prazeno čistih enodobnih sestojev v mešane skupinsko prebiralne sestoje je sodeloval ing. Jože Miklavžič.

Pri pregledu gozdov s strani instituta v zvezi s sprejeto nalogo je bilo ugotovljeno, da bi bilo potrebno pri večjem številu oddelkov popraviti notranjo razdelitev, bodisi da so bili prvotnim Egrovim oddelkom prideljeni razlašeni gozdovi, ki se po svojih sestojih od njih bistveno razlikujejo, bodisi da se niso dovolj upoštevale nove narevne meje (npr. nova kamionska cesta Rovtarica - Rudno), bodisi da je bila opuščena nujno potrebna delitev oddelkov zaradi raznolikosti sestojev, ki je bila priporočena za pri revizijskem operatu za Egrove gozdove iz l. 1937. Glede na to, da so bila za predhodno izvršena glavna terenska dela po prvotnih oddelkih in da je vsaka korektura teh oddelkov zahtevala ponovna terenska dela, je imel institut pri korekturi notranje razdelitve vezane roke in se je moral zadovoljiti z najbolj nujnimi popravki. Kljub temu je bila na 26 % površine potrebna nova klupnja.

Da bi se prihranilo na delu, so bili spremenjeni oddelki le delno ponovno izklupani; za ostali del oddelka je bilo število drevja izračunano iz števila drevja v oddelku po prvotni klupnji in po neknačni klupnji njegovega dela ter iz števila med obema klupnjama morebiti posekanih dreves. Ponovno so bili načeloma izklupani gospodarsko važnejši odseki spremenjenih oddelkov, da bi bili podatki zanesljivejši, ali pa manjši odseki, da bi se prihranilo na delu. Da bo možno pravilno vrednotiti ureditvene podatke, podajamo v naslednjem pregled klupenj, iz katerega je razvidno, pri katerih odsekih je upoštevana prvotna klupnja (I), pri katerih ponovna klupnja (II) in pri katerih so bili upoštevani izračunani podatki o številu drevja (III);

I. (prvotna klupnja, poletje 1953): odd. 1a, b, c, 2, 6, 7, 8, 9, 11 a -del, 14, 15, 16, 17, 20a, 23, 24a, b, c, d (1955), e (1955), 28, 31b (1955), 34, 35, 36, 41b, 42b, 46, 47a, 48, 49, 50, 51a, 52b, 53, 54;

II. (ponovna klupnja, jeseni 1955): odd. 3a, b, 5, 10b, 12b, d, e, 13b, c, 18a, 19a, 20a, 22b, 25a, b, c, 26c, d, e, 27b, 30c, 37b, 40, 45;

III. (izračunani podatki): odd. 3c, 4, 10a, 18b, 20b, 22a -del, 26a -del, 27a, 29a, c, 30a, d.

Na odseke pod I. pride 447 ha ali 56 % celotne izklupane površine, na odseke pod II. 208 ha ali 26 %, na odseke pod III. pa 140 ha ali 18% površine. V nekih primerih je račun števila dreves iz obeh klupenj in posekanega lesa dal malo verjetne podatke, pa je bilo zaradi poznega roka zanje izvedena še cenitev lesne mase (odsek 12a, 19b in odd.21). Le ocenjeni so bili tudi mladi sestoji (po Grunder-Schwappachovih tablicah) ter dva negospodarska sestoja (43 in 47b; po sosednjih sestojih), medtem ko večje število sestojev zaradi premajhne starosti sploh ni bilo mogoče oceniti.

Poleg notranje razdelitve je inštitut opravil tudi revizijo opisa sestojev, kontrolo meritve drevesnih višin ter orientacijske meritve prirastka. Kontrolna meritev drevesnih višin ni dala večjih razlik, pa so bili za podlogo kasnejšim računom vzeti meritveni podatki iz l.1953.

V naslednjem podajemo opis posameznih faz dela za izdelavo tega elaborata.

b) Ugotovitev posestnega stanja.

Kakor je že uvodoma omenjeno, so bili v gospodarsko enoto Jelovica povzeti bivši Egrovi gozdovi (z izjemo manjših, ločenih parcel) ter gozdovi raznih gozdnih veleposestnikov, ki so jim bili odvzeti po zakonu o nacionalizaciji. Podlaga za ureditev so bile razlastitvene odločbe, čeprav oddelitev na terenu ponekod še ni bila dokončno izvedena (odd.18b, 29c, 31b in 47b), ker katastrska uprava v Škofji Loki k temu delu še ni pristopila. Pri teh gozdovih so bile upošteevane začasno določene meje, ki pa jih bo treba čimprej dokončno določiti.

Zunanje meje gozdov so bile l. 1955 označene na mejnem drevju in po kamnju ter so dobro vidne. Potrebno pa bi bilo, da se te meje do prihodnje revizije natančneje pregledajo, po potrebi uredijo in trajno fiksirajo.

c) Notranja razdelitev gozdov.

Za bivše Egrove gozdove je bilo v splošnem povzeta že obstoječa notranja razdelitev s starimi številkami oddelkov, čeprav ti niso povsod povezani (npr.odd.26). Storjeno je bilo to deloma zaradi lažje orientacije na terenu, kjer obstoja ta razdelitev že več desetletij, deloma pa tudi zaradi tega, ker zaradi že predhodno (l.1953) izvedenih terenskih del naknadno ni bilo

Mogoče notranjo razdelitev povsod dosledno popraviti, poleg tega pa je razlastitev nekaterih priključenih parcel še sporna. Korektura mej oziroma notranje razdelitve je bila izvedena predvsem pri oddelkih, ki jih seča nova kamionska cesta Rovtarica-Rudno (odd. 10, 24, 26, 28, 29, 30) ali ki so zaradi različnih sestojev preveč neenotni (odd. 3, 26, 30, 41, 42, 51, 52). V podrobnosti se pri izločevanju odsekov nismo spuščali, ker to ne bi bilo v skladu z natančnostjo ostalih ureditvenih del in ker bi to povzročilo preveč ponovnih terenskih del. Opuščena je bila tudi oddelitev mladja od sestojev v pomlajenju v odd. 22a in 26a, kjer se je prvotno računalo s pospestitvijo pomladitvenih sečenj in s skorajšnjo izravnavo sestojev.

Razlastene parcele bivših veleposestnikov so bile priključene sosednim oddelkom bivših Egrovih gozdov kot njihovi novi odseki in to tistim oddelkom, kamor spadajo po svoji legi. Novih oddelkov iz teh parcel praviloma nismo snovali, da ne bi nastala zmeda v številkah oddelkov.

č) Geodetska dela.

Geodetsko meritev gozdov na Jelovici, izvzemai nekatere manjše meritve (razdelitev odd. 3 v odseke, nova meja med odd. 4 in 5, izločitev odseka 7b), ni bila izvršena. Karta notranje razdelitve je bila narejena po prejšnji karti za bivše Egrove gozdove, spopolnjeni z na novo priključenimi parcelami, s korekturami v notranji razdelitvi gozdov in z vrisom nove kamionske ceste Rovtarica-Rudno.

Površina oddelkov za bivše Egrove gozdove je bila povzeta iz revizijskega elaborata za te gozdove iz l. 1937 (razen odd. 23, kjer je bila površina ugotovljena po katastru), za priključene parcele pa iz dotičnih razlastitvenih odločb. Za primerjavo je bila izračunana tudi celotna površina gospodarske enote po katastru, ki pa meri le 1001,5 ha in je torej za 246 ha manjša kakor na prejšnji način dognana površina.

Zaradi neskladnosti med zemljiškim katastrom in stanjem v naravi ter zaradi splošne izpopolnitve obstoječe zedasne karte, je nujno potrebno, da se do prihodnje revizije gozdovi v celoti premerijo in izdela nova solidnejša karta za te gozdove.

d) Inventarizacija gozdov.

Da bi se dognala lesna masa sestojev, so bili izključeni

v glavnem vai sestoji, stari nad 50 let, ter prebiralni sestoji. Premerjeno je bilo drevje iznad 15 cm premera in to na 5-centimetreške dekadne debelinske stopnje. V naknadno spremenjenih oddelkih je bila, kakor že rečeno, izvedena ponovna klupnja enega ali več odsekov, za preostale odseke pa je bilo število drevja izračunano kot razlika med številom drevja po prvotni klupnji za ves oddelek in med številom drevja po ponovni klupnji za del oddelka, z upoštevanjem števila morebiti posekanega drevja med obema klupnjama. Kot takani so meritveni podatki v splošnem premalo zanesljivi za morebitno izvajanje kontrolne metode za to ureditveno dobo.

Ob priliki klupnje drevja l. 1953 so bile v vsakem od teh odsekov merjene tudi drevesne višine in to s 4 m paličo in s paličico (brez instrumenta). Na odsek je bilo izmerjenih 20-30 drevesnih višin za glavne drevesne vrste ter 5-10 višin za postranske vrste. Ker so bile višine merjene brez instrumenta in s subjektivno izbiro dreves, je bila potrebna kontrola samih meritvenih podatkov. Ta je bila izvršena l. 1954 z izmero večjega števila drevesnih višin v določenih smereh in razdeljih ter z uporabo visinomera po principu Isaacjeva.

Po podatkih teh kontrolnih meritev ni bilo večjih razlik v višinah, tako da se se lahko uporabile prvotne višine. Tudi število izmerjenih višin bi zadoščalo, če bi za več odsekov približno istih sestojev izdelali ene in iste deblovnice. Za velik del sestojev pa na ta način ne bi dobili dovolj solidnih deblovnice, ter smo zaradi tega izmerjene višine raje uporabili kot indikatorje za izbiro tarifnih razredov v tablicah enotnih tarif in lesno maso izračunovali po teh tarifah. Pri oddelkih na Planšaku, kjer so meritve dale očitno premizke višine, so bili vzeti za stopnjo višji tarifni razred kakor pa so jih dale višine. Tarifni razredi v tablicah enotnih tarif so bili določeni po debeljadi drevja srednje debelinske stopnje ter nam tako lesna masa v elaboratu pridočuje debeljad.

V vseh oddelkih je bil tarifni razred določen in lesna masa posebej izračunana za smreko, jelko, bukev in javor; druge drevesne vrste, ki samspričo enoličnosti sestojev na Jelovici zelo redke, so bile izračunane po tarifnem razredu ene izmed naštetih glavnih drevesnih vrst, v elaboratu pa izkazane kot ostali iglavci (npr. bor, macesen) oziroma kot ostali listavci (jesen, gaber, hrast itd.).

Ker je bilo kot podlaga za izračunavanje lesne mase deloma vzeto število dreves po prvotni klupnji 1.1953, deloma pa po ponovni klupnji jeseni 1.1955, deloma pa je bilo izračunano iz podatkov teh klupenj in iz števila med obema klupnjama posekanih dreves, elaborat ne prikazuje stanja cele gospodarske enote v nekem določenem trenutku, temveč je iz njega razvidno le stanje posameznih oddelkov oziroma odsekov za čase klupenj. Ker je bila prvotna klupnja že itak premalo natančna za izvajanje kontrolne metode, bodisi po posameznih odsekih, bodisi po gospodarski enoti kot celoti, različne dobe klupenj ne predstavlja večje pomenjkljivosti.

e) Ugotovitev prirastka.

Prirastek lesa prvotno (1.1953) sploh ni bil merjen. Spriče pomanjkljivo izvedenih ostalih inventarizacijskih del je bila tudi naknadna meritev prirastka reducirana na najpotrebnejši minimum, potreben za orientacijo.

Prirastek je bil merjen v glavnem v kapitalnih oddelkih, katerim je bila v splošnem posvečena tudi večja pažnja, tj. v oddelkih: 1 (a,b,c), 2, 3 (a,b), 5,6,7,8,9,10a, 14,16,17,18b,19a, 24 (a,b), 25a, 27(a,b), 34, 42b, 50, 53- pri čemer je bilo s Presslerjevim svedrom navrtanih 3200 dreves, od tega 1783 smrek, 1171 jelk in 246 bukev (Planšak). Meritveno drevje se je izbiralo sistematsko v določenih smereh in določenih razdeljih. Izbrana drevesa so bila navrtana z ene bočne strani, na izvirku pa se je ugotovil desetletni debelinski prirastek. Na podlagi tega prirastka in enotnih tarifno-diferenčnih odstotkov (glej Gozdarski vestnik št.1 iz 1.1955) so bili izračunani odstotni prirastki po debelinskih stopnjah, s temi odstotki pa pomnožena lesne mase v teh stopnjah. Tako izračunan prirastek lesne mase je bil zaradi pozitivnih sistematičnih napak v izmeri prirastka reduciran za 15%.

V ostalih oddelkih enodobnih sestojev je bil prirastek ocenjen po Grundner-Schwappachovih donosnih tablicah ali pa z uporabo debelinskih prirastkov iz podobnih premerjenih sestojev.

Pri prebiralnih gozdovih prirastek v splošnem ni bil merjen, temveč le ocenjen po prirastku pozneje opisanega obratovalnega razreda enodobnih sestojev.

f) Ugotovitev ostalih ureditvenih elementov.

N a d m o r s k a v i s i n a odsekov, je bila ugotovljena neposredno z altimetrom. Od obeh visin (spodnja in gornja) je bila običajno ena izmerjena, druga pa ocenjena.

P r i l e g i gozdov se je upoštevala splošna lega odseka oziroma odseka. Ugotovljena je bila neposredno s kompasom.

K o t r e l i e f n e o b l i k a so se pojavljali greben, pobočje, podnožje, ravnine, dolina, kotanjske.

S t r m i n a ni bila merjena v stopinjah, ker takšna natančnost ni niti možna niti potrebna, temveč se je ocenjevala (po napornosti hoje) kot ravna, položna (lahka hoja naravnost navzgor), zmerno strma (nekoliko težja hoja navzgor), strma (hoja navzgor možna le v serpentinah) ter zelo strma (pri hoji potrebno poprijemanje).

O b l i k a terena je bila označena kot ravna, izbočena, ulek-njena, gladka, nagubana, terasasta, kotanjasta, grapasta itd.

T e l n a p o d l e g a je bila ugotovljena v glavnem po geološki specielki za Jelovico, deloma po revizijskem operatu za Egrove gozdove iz l. 1937, deloma pa neposredno.

P e d o l o š k a r a z i s k o v a n j a niso bila izvršena in se je pedološka oznaka tal (globina, tekstura, vlaga, kislost, humus) le ocenila. Pri reviziji tega operata naj bi se opravilo tudi to delo.

G o s p o d a r s k a o b l i k a sestojev (enodobni, raznodobni, prebiralni) je bila ocenjena po razpoložljivih zgodovinskih podatkih o sestojih, po frekvenčni krivulji števila dreves ter po samem videzu sestojev.

M e s a n o s t drevesnih vrst je bila ocenjena po površini, ki jo posamezna drevesna vrsta v sestoju zavzema, in to pri izključenih sestojih na podlagi dognanih lesnih mas. Pri tem se je upoštevalo, da zavzemajo listavci pri isti lesni masi skoraj dvakrat večjo površino kakor iglavci.

S t a r o s t enodobnih sestojev je bila v glavnem povzeta iz revizijskega operata za Egrove gozdove iz l. 1937. Ta starost pa ni povsem zanesljiva in jo bo potrebno pri reviziji operata neposredno izmeriti.

B o n i t e t e so bile ocenjene po Grundner-Schwappachovih donosnih tablicah, upošteva se predvsem v dognani starosti

proizvedeno lesno maso (kjer je bila izvedena klupnja) oziroma srednjo visino sestoja. Med bonitetami v splošnem ni velikih razlik.

10. Stanje gozdov po podatkih inventarizacije

V gospodarski enoti Jelovica ima le polovica gozdov bolj izrazit značaj enodobnih sestojev. Med te gozdove spadajo predvsem bivši Egrovi gozdovi na položnejših, laze pristopnih terenih. Nastali so po večini prirodno iz neplojnih sečenj v prejenjih, verjetno manj regularnih enodobnih sestojih. Le manjši del teh gozdov tvorijo nasadi oziroma umetno spopolnjeno prirodno mladje. Po svoji sestavi so ti gozdovi zelo enolični. V njih dominira smreka kot glavna, večkrat celo kot edina drevesna vrsta. Delež jelke se le tu in tam povzpne nad 0,3, v glavnem pa se giblje ok. 0,2. Bukev se v teh gozdovih pojavlja v splošnem le kot podrast. Gre torej za pretežno čiste oziroma le delno (z jelko) mešane smrekove sestoje z vsemi njihovimi značilnostmi, zlasti pa z napredujočim zakisavanjem gozdnih tal. To zakisavanje sicer doslej še ni toliko napredovalo, da bi se na zunanji obitoval kvarni vpliv na zdravje in kvaliteto samih sestojev, ali da bi bilo otežkočeno prirodno pomlajanje gozdov in vnašanje listavcev, v kolikor izvezamemo večjo škodo po divjadi na listavcih zaradi njihove redkosti. Napredujoče zakisavanje in s tem slabšanje gozdnih tal pa kljub temu narekuje vnašanje listavcev v te sestoje do biološke nujne in do gospodarnostne meje.

V tem gospodarskem načrtu se vsi ti gozdovi obravnavajo kot ena celota in to kot o b r e t o v a l n i r a z r e d e n o d o b n i h g o z d o v (A) s površino 497,6 ha.

Starost teh sestojev je različna, prevladujejo pa nad 100 let stari sestoji ter mlajši sestoji (20-40 let). Ostali (20-letni) starostni razredi so precej manjši, tako da obstoja med posameznimi starostnimi razredi dokajenja nesorazmerje (glej tabelo starostnih razredov in graf.1). Stevilčni prikaz razmerja starostnih razredov daje tole slika:

Razred	Star.	I	II	III	IV	V	VI	
Štev. let		0-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	Skupni
Površina (ha)		62,5	124,1	53,3	77,0	47,5	133,2	497,6

Po rezultatih inventarizacijskih del je v teh gozdovih 108 000 m³ lesa, od tega 102 820 m³ ali 95% lesa iglavcev in le 5 180 m³ ali 5 % lesa listavcev. Povprečna lesna masa na 1 ha, upoštevajoč celotno površino teh gozdov (vključno mladje), znaša 217 m³.

Celotni prirastek v teh gozdovih je bil ocenjen (ne podlega neposrednih meritev in cenitev po Grundner-Schwappachovih donosnih tablicah) na 2 685 m³, kar da povprečno 5,4 m³ oziroma 2,6 % v odnosu na lesno maso iglavcev, za katere se je prirastek ugotavljal. Odstotni prirastek je na videz visok; treba pa je upoštevati, da gre za povprečni odstotni prirastek in da je dejanski odstotni prirastek v mlajših sestojih višji, v starejših, s katerimi imamo običajno opravka, pa nižji od povprečnega. Sečni prirastek za oba najvišja starostna razreda (V,VI) pri povprečni starosti 100 let znaša 3,9 m³/ha. Če upoštevamo, da je bilo v teh gozdovih še pred inventarizacijo izkoriščenih 30% lesne mase (redčenja, presvetlitve oziroma pripravljalne sečnje), smemo računati s povprečnim starostnim prirastkom ok. 5 m³/ha. V primeri s prirastkom po prejšnjih elaboratih za bivše Egrove gozdove je prirastek visok. Treba pa je upoštevati, da je bil ta pri prejšnjih elaboratih očitno prenizko ocenjen, pa so gospodarsko upravičeni etat skušali doseči računskim putem, s prenizko obhodnjo (100 let) in z izravnavo dejenske lesne zaloge s prenizko ocenjeno normalno zalogo v kratki izravnalni dobi 10 let.

Druga pelovica gozdov v gospodarski enoti Jelovica nima izrazite ^{zorišne} ~~gozdno~~-gospodarske oblike, tj. oblike enodobnih ali prebiralnih gozdov. Tem gozdovom še najbolj ustreza oznaka raznodobnih gozdov, ker so nastali bodisi iz pomladitvenih sečenj z zelo dolgo dobo pomlajanja, bodisi iz neregularnih sečenj v nekdanjih prebiralnih sestojih, bodisi z zeraščanjem nekdanjih pašnikov. Le del teh gozdov ima izrazitejšo prebiralno obliko. Po svoji sestavi so bolj bogati kakor enodobni sestoji, ker sta v njih poleg smreke v večji meri zastopani tudi jelka in bukev, ki mestoma celo prevladujeta. Tla v teh sestojih so zaradi večjega deleža listavcev manj zakisana in bolj humozna. Te gozdove tvorijo v glavnem nekdanji Egrovi gozdovi v višjih, strmih, odročnih legah ter nekateri priključeni razlašeni gozdovi drugih posestnikov v nižjih legah. Vse te gozdove obravnavamo v tem gospodarskem načrtu kot eno celoto, tj. kot o b r a t o v s l n i r a z r e d p r e b i r a l n i h g o z d o v (B) s površino 524,5 ha,

čepprav tvorijo večji del teh gozdov in nekakšno prehodno obliko od enodobnih gozdov k prebiralnim gozdovom.

Z inventarizacije teh gozdov je bila ugotovljena lesna masa 124 120 m³, od tega 103 780 m³ ali 83 % lesa iglavcev in 20 340 m³ ali 17 % lesa listavcev. Povprečna lesna masa na 1 ha znaša v teh gozdovih 235 m³. V pogledu hektarske lesne mase pa obstojajo med posameznimi oddelki precejšnje razlike. Največje lesne mase izkazujejo le na pol prebiralni starejši raznodobni sestoji (odd. 16, 17, 18), najmanjše pa prav tako na pol prebiralni, mlajši raznodobni sestoji oziroma močno izsekani starejši raznodobni sestoji (odd. 19b, 23, 53, 54) ter zaščitni gozdovi (odd. 43, 47). Od 524,5 ha prebiralnih gozdov je po grafikonu 2: 82,0 ha gozdov z lesno maso izpod 120 m³/ha (povprečno 93 m³/ha); 81,4 ha " " " " " 121-180 " " " 141 "-); 146,6 " " " " " 181-250 " " " 220 "-); 214,5 " " " " " nad 250 " " " 340 m³/ha).

Po tem pregledu odpade največji delež (nad 40 %) na gozdove z lesno maso, večjo kakor 250 m³/ha, medtem ko odpade na gozdove z lesno maso manj kakor 180 m³/ha in na gozdove z lesno maso 181-250 m³/ha po 30 % oziroma v celoti 60 % prebiralnih gozdov.

Struktura lesne mase prebiralnih gozdov po debelinskih razredih (grafikon 3) izgleda takole:

Debel.razred	II	III	IV	V	VI	VII	Skupaj
Iglavci %	5	22	39	26	7	1	100
Listavci %	18	42	26	10	3	1	100
Iglavci in listavci	7	25	37	23	7	1	100
Od tega: iglavci	4	18	33	21	6	1	83
listavci	3	7	4	2	1	-	17

Po tem pregledu je pri iglavcih po lesni masi najmočnejše zastopan četrti, pri listavcih tretji, v celoti pa zopet četrti debelinski razred. Na lesno maso drevja nad 50 cm premera odpade komaj 7%, na lesno maso drevja iznad 60 cm premera pa vsega 1 % celotne lesne mase. V primerjavi z normalnimi prebiralnimi gozdovi so višji debelinski razredi na lesni masi dokaj revni, srednji pa premočno zastopani.

Prirastek lesa je bil pri prebiralnih gozdovih le deloma izmerjen, pa ga je bilo zaradi tega oceniti po povprečnem prirastku v obratovalnem razredu enodobnih gozdov z upoštevanjem

slabših rastišč in večjega deleža manj produktivnih listavcev. Vzeta je bila za 15 % nižji prirastek, kakor pa je bil ugotovljen pri enodobnih sestojih. Tako ocenjeni prirastek znaša 4,5 m³/ha oziroma 2 360 m³ na površini 524,5 ha.

11. Načrt za bodoče gospodarjenje

a) Splošni gospodarski cilj

Gospodarska enota Jelovida predoučuje vazen vir lesne surovine za lesno industrijo v Selški dolini, zlasti pa za lesne obrate v Češnjici in Škofji Loki, kamor gozdovi gravitirajo. Kot takšni naj bi ti gozdovi trajno dajali čim več kvalitetnega lesa za predelavo in to v letno čim bolj izenačenih količinah. Poleg tega naj bi ščitili tla pred erozijo in snežnimi plazovi, ki ogrožajo strma pobočja na področju teh gozdov.

Vsem tem ciljem bi najbolje ustrezal maseni skupinski prebiralni gozd, ki ima vse odlike običajnih prebiralnih gozdov, zaradi skupinske strukture pa omogoča tudi proizvodnjo kvalitetnega lesa. Pri tej gospodarski obliki je možno gojiti ne le senčnato drevje, tj. predvsem jelko, temveč tudi manj senčnate in celo svetlobne drevesne vrste, ki so gozdu potrebne za ohranitev oziroma za izboljšanje gozdnih tal. Zlasti pa je možno v tej gozdnogojitveni obliki gojiti masene gozdove smreke, jelke in buke, ki se na Jelovici prirodno pojavljajo in tvorijo najbolj zdrave in donosne sestoje. Iz gospodarskih razlogov bi bilo pospeševati jelko, ki se odlikuje po največjem prirastku, bukev pa naj bi bila zaradi manjše vrednosti njenega lesa omejena na tisto mero, ki je potrebna za vzdrževanje plodnosti tal (ok. 20 % po površini). Smreka naj bi bila po svojem deležu približno enaka jelki, stregla pa naj bi predvsem boljšemu izkoriščanju tal, lažjemu pomlajevanju gozdov (alternacija) ter proizvodnji kvalitetnega lesa. Bukav naj bi na bolj plodnih tleh v dolinah nadomeščal javor, v povirjih in ob jarkih pa jesen. Na višjih odprtih mestih bi bilo v večji meri gojiti tudi macesen, v nižjih toplih legah pa bor.

Glede na velik delež jelke v bodočih sestojih, ki prihaja v prvi vrsti v poštev za mehansko predelavo in ki naj bi zaradi tega dajala debele sortimente (hlodovino), naj bi se gojili

gozdovi z večjo lesno zalogo. Pri predvideni skupinski strukturi prebiralnih sestojev je vkljub temu pričakovati tudi večjo množico tanjših sortimentov za potrebe celulozne industrije in rudarstva in to iz redčenj, ki jih ti sestoji zahtevajo.

Ze iz prejšnjega poglavja o stanju gozdov na Jelovici po podatkih inventarizacije je razvidno, da sedanji gozdovi na Jelovici temu cilju le delno ustrezajo.

V gospodarski enoti Jelovica je sicer dobra polovica gozdov prebiralnih, če tam gozdovom prištejemo tudi raznodobne sestoje, ki se po svoji obliki bolj nagibajo k prebiralnim ozir. ki jih je mogoče brez večjih težav prevesti v prebiralne, ter v njih že sedaj izvajati prebiralne sečnje. Te gozdove tvorijo predvsem sestoji na apnenčasti podlagi pod Ratitovcem, še ohranjeni starejši sestoji na Plančku ter večji del priključenih razlaščenih veleposedniških gozdov. Glavni delež v teh gozdovih ima smreka, za njo pride jelka, listavcev (bukve) pa je v teh gozdovih v splošnem zelo malo. Po svoji strukturi ti sestoji niso skupinsko prebiralni temveč individualne prebiralni. Po večini tudi niso skupinsko mešani, temveč prevladujejo posamezno mešani sestoji, tako da ne ustrezajo povsem spredaj navedenim ciljem. Njihova premena v mešane skupinske prebiralne gozdove bi bila sicer zaseljena, ni pa nujna; za kraski teren tudi ne prihaja toliko v poštev, ker se tu prebiralni sestoji individualne strukture v splošnem bolj obnesejo.

Druge polovica gozdov so več ali manj tipični enodobni, čisti smrekovi sestoji brez polnilnega sloja. Ti sestoji se sicer odlikujejo po lepi vzrasti debel in po kvalitetnem lesu, vendar je pri njih že močno napredovala degradacija tal, zlasti pa njihovo zakisavanje, ki se na zunanji kaže v množični pojavi borovnice, podlesnice, brusnice itd., in ki zahteva že sedaj njihovo premeno v mešane, skupinsko prebiralne gozdove. Cilj bodočega gospodarjenja s temi gozdovi naj bi bila baš ta premena, izvedla pa naj bi se v teku ene obhodnje po tem-le gozdno-gojitvenem in tehnično-ureditvenem postopku:

b) Premena čistih enodobnih sestojev v mešane skupinsko prebiralne sestoje

V sestojih, določenih za pomlajenje, poiščemo skupine mladja, ki po svoji sestavi (glede na drevesne vrste) in kvaliteti (gosto, zdravo, normalno razvito, ne preveliko) ustrezajo,

ob katerih je drevje zrelo za sečnjo (pojema v rasti, ni v stanju nadalje razvijati krošanj) in ki so izven smeri spravila lesa. Neustrezno mladje pod zrelim drevjem odstranimo, da ustvarimo pogoje za nastanek boljšega naraščaja. Mladja pod drevjem, ki še lepo raste, ne upoštevamo, pa tudi ne odstranimo, temveč ga pustimo kot pritalni sloj za zaščito tal do dozorelosti okolnega drevja. Če ni dovolj ustreznih skupin mladje v sestoji (ok. 10 po ha), poiščemo v ustreznih razdaljah (približno vsakih 30 m) ustrezna mesta (izven smeri spravila lesa), kjer je drevje zrelo za sečnjo in bomo pomladitev umetno sprožili.

Na tako izbranih mestih posečemo večje ali manjše število zlatih dreves, da presvetlimo sestoj in ustvarimo pogoje za razvoj mladje (pri že obstoječih skupinah mladje) oziroma za nasemenitev in nastanek mladje, pa to sečnjo imenujemo "skupinske presvetlitve". Velikost tako nastalih svetlin ali pomladitvenih gnezd se ravna po nevarnosti vetra, jakost presvetlitve pa po potrebah pomlajanja, s tem da slabše odpiramo sestoj, če je potrebno podpreti pomladitev senčnih drevesnih vrst (npr. jelke), močnejša pa, če naj pospešimo pomladitev bolj svetlobnih drevesnih vrst (smreka, bukev) v že obstoječem mladju senčne drevesne vrste. Intenziteta presvetlitvene sečnje se giblje od 10-15 %.

Po tej prvi pomladitveni sečnji se v obdobju 5-8 let (pač glede na gospodarske ali sanitarne načela; v nižjih legah v splošnem pogostejše, v višjih redkeje) še ponovno vračamo v sestoj, rahlujemo sklep okoli pomladitvenih gnezd s posekom nadaljnjih zlatih dreves in s tem pripravljamo pogoje za nadaljnje širjenje mladje; poleg tega postopno pospravljamo tudi zrelo drevje na pomlajeni površini in s tem odkrivamo mlaj, pa zato te sečnje, za razliko od prve imenujemo "odkrivanje". Pri kasnejših sečnjah, ko mladje odraste, tega hkrati tudi čistimo in redčimo, tako da ob priliki sečnje opravljamo obenem tudi vsa gojitvena dela. Intenziteta sečenj se stopnjuje od sečnje do sečnje od 10-15 % pri (prvi) presvetlitvi do 50 % pri predzadnjem odkrivanju. Ko se skupine mladje strnejo, je pomlajevanje končeno. V pomladku ostalo drevje postopno posečemo (v roku nekaj ²⁰ let), s tem da ga zaradi varstva mladje predhodno oklestimo (*priznana sečnja*).

Ob priliki pomlajanja več ali manj čistih sestojev vnašamo vanje tudi druge drevesne vrste zaradi osnovanja me-

šanege sestoja. V ta namen zasejamo ali zasadimo na primernih, *bolj ali manj produktivnih* mestih pod zrelim drevjem izven smeri spravila lesa po 10 do 25 individuev ene in iste drevesne vrste v prirodni gostoti (največ $3/4$ m nerazen). Za podsadnjo lahko uporabimo tudi nako-
panke iz gostega mladja z grudo. Tako osnovane umetne skupine mladja postopno odkrivamo s postopnim posekom nadstojnega zrelega drevja.

V dobi pomlajenja zrelih sestojev vršimo običajna in pre-
svetlitvena redčenja v srednjedobnih sestojih, pospešujoč pri
tem prirodno nastale skupine mladja v teh sestojih, da se čim
bolj poveča njihove raznodobnost. Prav tako opravljamo v tej
dobi tudi redčenja, čiščenja in *nabiranje plavila* ~~trebitvenja~~ v mladih sestojih.

Premena enodobnih sestojev v skupinsko prebiralne se
ureditveno-tehnično izvede takole:

1. Ugotovi se približna starost, pri kateri prične na
splošno pojemanje prirastka in opadanje krošenj pri glavni
drevesni vrsti.

2. Določi se pomladitvena doba.

3. Določijo se sestoji, ki pridejo po svoji starosti v
poštev za pomlajenje v prvi, drugi ali tretji pomladitveni
dobi. V prvi pomladitveni razred pridejo sestoji, ki se za
pomladitveno dobo mlajši od zrelostne doba. Površina teh sesto-
jev se (zaradi trajnosti gospodarjenja) praviloma ne izravnava
na povprečje z izločenjem odvisnih, manj zrelih sestojev v dru-
gi pomladitveni razred ali z vključevanjem bolj zrelih sestojev
iz drugega pomladitvenega razreda v prvi pomladitveni razred),
ker to ni v skladu z gospodarnostnimi načeli. Pač pa se takeno
premeščanje nepravi v primeru, če pridejo v prvi pomladitveni
razred sestoji, skozi katere je treba spravljati les iz sestojev
drugega pomladitvenega razreda.

4. Sežni etat se določi orientacijsko iz vsakokratne lesne
mase sestojev prve pomladitvene dobe. Za prvo ureditveno dobo
(10 let) se (pri 40-letni pomladitveni dobi) predvidi 25 % te
mase, za drugo $1/3$ lesne mase v začetku te ureditvene dobe, za
tretjo $1/2$ lesne mase v začetku tretje ureditvene dobe in za če-
trto lesne mase v začetku četrte ureditvene dobe brez drevja, ki
naj bi tudi po končanem pomlajenju ostalo nekaj česa na pomlajeni
površini zaradi opravljanja svojih nalog (vzdrževanje in pospe-
ševanje raznodobnosti).

5. Poleg rednega sečnega etata pod tč-4 se določi tudi izredni etat iz čiščenj in redčenj mlajših sestojev, v drugi polovici pomladitvene dobe pa tudi iz čiščenj in redčenj mladja na pomlajeni površini prvega pomladitvenega razreda.

Po pomladitvi starih sestojev (prvega pomladitvenega razreda) pričnemo z istim delom v sedaj srednje starih sestojih (drugega pomladitvenega razreda), ki so dotlej že dosegli pomladitveno starost in ki so zaradi predhodnih gojitvenih ukrepov (preavetlitvene redčenja) že bolj raznodobni. V sestojih, pomlajenih v pretekli pomladitveni dobi, pospravimo v tej drugi pomladitveni dobi preostanek drevja v mladju ter nadaljujemo z redčenji, skušajoč pri tem čim bolj pospešiti pomlajanje in tako povečati raznodobnost teh sestojev. V prvotno mladih, sedaj srednjedobnih sestojih nadaljujemo z redčenji, pospešujoč pri tem prav tako naravni naraščaj in raznodobnost sestojev. Po preteku druge pomladitvene dobe pristopimo tudi k pomladitvi teh sestojev. Tako dosežemo v teku treh pomladitvenih dob že močno raznodobne sestoje, ki so se že zelo približali skupinsko prebiralni obliki in ki jih je v nadaljnjem lahko prevesti v povsem pravilne skupinsko prebiralne sestoje, *če je potrebno.*

c) Izdelava sečnega in gozdnogojitvenega načrta

V smislu spredaj navedenih smernic za premeno enodobnih gozdov v skupinsko prebiralne smo najprej razdelili gozdove gospodarske enote Jelovica na dva obratovalna razreda: v obratovalni razred enodobnih sestojev, ki jih je treba po opisani metodiki prevesti v masne skupinsko prebiralne sestoje (obratovalni razred A), in v obratovalni razred prebiralnih sestojev, v katerega smo vključili tudi napol prebiralne raznodobne sestoje (obratovalni razred B).

Obratovalni razred A (enedobnih sestojev) meri 497,6 ha, sestavljajo pa ga tile oddelki: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 (a,e), 14, 21, 22a, 24f, 25, 26, 27, 29, 30 (b,c), 31a, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 48, 49, 51b, 52a.

Obratovalni razred B (prebiralnih sestojev) meri 524,5 ha, sestavljajo pa ga oddelki: 4, 12(b,d,e), 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22b, 23, 24(a-e), 28, 30 (a,d) 31b, 40, 43, 45, 46, 47, 50, 51a, 52b, 53, 54.

Kot zrelostna starost za obratovalni razred A je bila vzeta starost 120 let, ko začne smreka kot se-
danja glavna drevesna vrsta popuščati v priraščanju in ni več
sposobna po sprostivni močnaje razvijati krosenj.

Kot pomladitvena doba je bila vzeta
doba 40 let, tako da se po eni strani že v prvi pomladitveni dobi
doseže večja raznodobnost bodoših sestojev, po drugi strani pa
da se izognemo preneglemu odpiranju sestojev.

Glede na to zrelostno starost in pomladitveno dobo je
treba s pomlajenjem začeti že pri 80-letnih sestojih in pridejo
v prvi pomladitveni razred vsi sestoji, stari nad 80 let, v
drugi pomladitveni razred sestoji stari 40-80 let, v tretji pa
sestoji v starosti od 0-40 let.

Po razporedu sestojev obratovalnega razreda A v te tri
pomladitvene razrede se je ugotovilo, da
znasa prvi pomladitveni razred (nad 80 let starih sestojev)
180,7 ha, drugi pomladitveni razred (40-80 let starih sestojev)
130,3 ha, tretji pomladitveni razred (0-40 let starih sestojev) pa
186,6 ha. Po teh številkah je drugi pomladitveni razred skoraj
za tretjino manjši kot ostala dva razreda, vendar glede na prej
izraženo načelo gospodarnosti nismo pristopili k izravnavanju
pomladitvenih razredov. Med sestoji prvega pomladitvenega raz-
reda ni tekanih, skozi katere bi se moral pri pomlajenju sesto-
jev drugega pomladitvenega sestoja spravljati les; zaradi tega
je odpadlo tudi premeščanje sestojev med prvim in drugim pomla-
ditvenim razredom iz tega naslova. Tako tvorijo posamezne pomla-
ditvene razrede tile oddelki:

Prvi pomladitveni razred (nad 80 let starih sestojev):
1, 2, 3(a,b), 5,6,7,8,9,10,11a-del (5,3 ha), 14-del (2,8 ha),
22a-del (7 ha), 25a, 26a-del (4 ha), c, e, 27a-del (13,8 ha), b,
37a, b-del (0,8 ha), 42a-del (1,4 ha), skupaj 180,7 ha.

Drugi pomladitveni razred (40 - 80 let starih sestojev):
3c, 12a, 14-del (19 ha), 21, 24f, 25c, 26d, 27a-del (4 ha),
29 a,b, 30c, 32-del (8,6 ha), 35, 36, 37b-del (1,5 ha), 38-del
(6,0 ha), 41b, 42b, 48-del (8 ha), 49-del (11,4 ha), skupaj
130,3 ha.

Tretji pomladitveni razred (0 - 40 let starih sestojev):
11a-del (7,0 ha), b, 12c, 14-del (1 ha), 22a-del (14,6 ha),
25b, 25a-del (8,4 ha), b, 29c, 30b, 31a, 32-del (4 ha), 33, 34,

37b-del (0,7 ha), 38-del (2,0 ha), 39, 41a, c, 42a-del (5,7 ha), 44, 48-del (10,9 ha), 49-del (7,0 ha), 51b, 52a, skupaj 186,6 ha.

V prvem pomladitvenem razredu smo v splošnem predvideli skupinsko presvetlitev v intenziteti 25 % in odkrivanje v jakosti 30 % v sestojih, ki so že precej presvetljeni. V prvi polovici 10-letne ureditvene dobe, to je v prvih 5 letih, naj bi bila namreč ~~25~~ v prvem pomladitvenem razredu izvedena skupinska presvetlitev z jakostjo ok. 12,5 %, v drugi polovici te dobe oziroma drugih 5 letih pa prvo odkrivanje mladja, prav tako v jakosti ok. 12,5 %. Jakost tega odkrivanja pa bi se mogla tudi povečati, če bi bila razvoj mladja in nevarnost vetrov to dopuščala. V sestojih pretrganega sklepa je za to desetletje predvideno dvakratno odkrivanje že obstoječega mladja z vsakokratno intenziteto sečnje 15 %, v celoti torej 30 % lesne mase. Z nadaljnjim odkrivanjem mladja (rahljanjem sklepa krošenj okoli pomlajenih skupin, pospravljanjem drevja v mladju) naj bi se nadaljevalo v drugi ureditveni dobi.

Pri skupinskem presvetljevanju sestojev (prve sečnje) naj bi se v smislu splošnih smernic za premeno enodobnih sestojev v skupinsko prebirelne poiščejo v sestoji ustrezajoče skupine jelovega, smrekovega ali bukovega mladja pod zrelim drevjem in izven smeri spravila lesa ter s posekom zrelega okolnega drevja sprostijo premočnega zastora. Skupine mladja pod nezrelim drevjem je pustiti, da ščitijo tla in da jih eventualno kasneje, po dozorelosti drevja, vključimo v podmladek. Slab podrastek (prestar, slabe kvalitete, nezdrav, bukov v zabukovljenih sestojih) pod zrelim drevjem je treba odstraniti, da pripravimo mesto boljšemu naraščanju. Sklep krošenj na teh mestih po potrebi zrahljamo s posekom nekaj zrelih dreves.

Na površinah, kjer se skupine mladja še niso izoblikovale zaradi premočnega zastora drevja, naj se poiščejo primarna mesta v razdaljah ok. 30 m in izven smeri spravila lesa ter s posekom 5 - 10 zrelih dreves zrahlja sklep do mere, pri kateri je pričakovati nasemenitev jelke.

V pretežno smrekovih sestojih je pri tem sekati predvsem smreko, da bi se čim bolj nasemenile jelke. V sestojih, kjer je premalo listavcev, je te na teh mestih umetno posaditi. S posadnjo listavcev bo treba podpreti oblikovanje bodočih sestojev, kjer ni pričakovati prirodnih nasemenitev listavcev po odpiranju sestojev. Sadnja bukovega žira v splošnem ne prihaja v poštev

(miš podlessek). Med listavci ~~pa~~ bilo zlasti pespeševati javor in jerebiko (popravljanje tal), za njihovo zaščito pa izposlovati zadosten odstrel divjadi.

Pri odkrivanju sestojev (v splošnem v drugi polovici ureditvene dobe) je treba rahljati sklep krošenj s posekom zrelega drevja okoli pomlajenih skupin in pripravljati pogoje za razvoj pomladka. Hkrati naj se pospravlja zrelo drevje na pomlajenih površinah. V pretežno čistih smrekovih sestojih je treba pri tem prav tako stediti jelko in bukev, da nasemenita tla pod seboj.

Tako pri presvetlitvenih sečnjah kakor pri odkrivanju je merilo za posek drevja le njegova zrelost, ne pomladsko stanje in razvojne potrebe mladja.

Čiščenje in redčenje mladja v prvem pomladitvenem razredu v tej ureditveni dobi še ne prihaja v postev in se zaradi tega tudi nista predvidela. Prav tako ni bilo mogoče vnaprej predvideti, kje bo potrebno zatiranje plevela.

V drugem pomladitvenem razredu (40 - 80 letnih sestojev) smo v tej ureditveni dobi predvideli redčenja. Ta redčenja naj se izvajajo tako, da bodo dobili sestoji že pred rednimi pomladitvenimi sečnjami čim bolj raznodobno strukturo. V ta namen pri teh redčenjih predvsem odkrivamo in podpiramo skupine mladje, ki so se prirodno pojavile. ~~V splošnem je~~ ^{je} izvajati visoko redčenje in sčititi pri tem v pretežno čistih smrekovih sestojih listavce ter dajati prednost jelki pred smreko. Poslednja redčenja v starejših sestojih tege pomladitvenega razreda naj bodo močnejša (presvetlitvena) kot prehod iz redčenja v redne pomladitvene sečnje.

V tretjem pomladitvenem razredu (0- 40 letnih sestojev) so za to ureditveno dobo deloma predvidena redčenja, deloma pa tudi čiščenje in zatiranje plevela in spopolnjevanje mladje. Izvaja naj se prav tako visoko redčenje. Pri čiščenjih je iz sestojev odstranjevati neustrezna drevesca (poškodovena, bolna, slabe kvalitete, neustreznih drevesnih vrst). Pri zatiranju plevela je odstranjevati le tisti plevel (malina, trava, praprotni, itd.), ki neposredno ovira mladje v resti (obzetev v obliki lijske okoli drevesc). Grmovje (zlasti leske) ni brez nujne potrebe odstranjevati, ker igra važno vlogo zaščite tal. Zapleveljene praznine je spopolnjevati z močnimi ^{bolj ali manj robomahovnik} sadikami in v skupinah po 10-25 drevesc v medsebojni razdalji do 3/4 m. Pri tem

je poleg smreke v večji meri zasajati tudi macesen in listavce (javor, jesen itd.), da bodo iz spopolnjevanja izšli ustrezno masani sestoji.

Po gospodarskem načrtu se v tej ureditveni dobi predvideva: 23 ha spopolnitev, 36 ha podsadnje, 70 ha zatiranje plevela in čiščenj.

Za potrebe pogozdovanja v tem področju ne obstoja gozdna drevesnica v Dabnici (1500 m²), ki^{pa} proizvaja v glavnem le smreko in je namenjena predvsem privatnemu sektorju. Zaradi nizke lege te drevesnice v njej tudi ne bi bilo mogoče gojiti macesna. Sedike za gozdove na Jelovici bo zaradi tega potrebno nabavljati v gozdnih drevesnicah na Kovtarici ali Martinčku ali pa osnovati manjšo drevesnico pri Mosteh.

V obratovalnem razredu B (prebiralnih gozdov) so bile za to ureditveno dobo predvidene prebiralne sečnje jakosti 20 %. V oddelkih z manj kakor 250 m³ lesne zaloge na ha se za to razdobje sečnje niso predvidele, da bi se lesna zaloge čimprej povečala na ekonomično visino in da bi dosegli v teh sestojih močnejše zastrtje in s tem večji delež jelke. V prebiralnih gozdovih na Plansaku sečnje niso bile predvidene tudi zaradi tega, ker bi bilo potrebno predhodno podaljšati cesto ob potoku Plansak in zgraditi dovlačne poti, da bi se olajšalo in pocenilo prevoz lesa iz tega področja.

Pri predvidenih prebiralnih sečnjah naj bo prav tako merilo za sečnjo le zrelost drevesa in ne stanje podrastka, ker se gozdovi v splošnem radi pomlajajo in ker moremo le na ta način doseči največji prirastek. Prednost naj se daje jelki kot prelaho zastopani drevesni vrsti pred smreko, pospeši pa naj se tudi primes listavcev (bukev, javor), kjer ti ne zavzemajo 20 % površine. V napol prebiralnih, raznodobnih sestojih, kjer so najnižji debelinski razredi premalo zastopani, naj se prebira tako, da bo čimprej izzvan podmladek (skupinsko prebiranje).

č) Določitev etata

Etat je bil določen po gozdnogojitvenih potrebah posameznih odsekov, tj. pri obratovalnem razredu A (enodobnih gozdov) po lesni masi iz pomladitvenih sečenj v prvem pomladitvenem razredu (starih sestojev) ter iz redčenj v drugem pomladitvenem razredu (srednje-starih sestojev), v obratovalnem razredu B (prebiralnih

gozdov) pa po lesnih masah iz sečenj v odsekih z zadostno lesno maso. Za kontrolo je bil etat tudi izračunan in to po formuli avstrijske kameralne takse. Pri tem je bila za obratovalni razred A vzeta izravnalna doba 30 let, za obratovalni razred B pa 20 let. Razmeroma kratki izravnalni dobi sta bili upoštevani iz razloga, ker bo pri enodobnih gozdovih zaradi podaljšanja obhodnje in pomladitvene dobe potrebna v začetku večja štednja, pri izsekanih prebiralnih gozdovih pa naj bi se s povečanjem lesne mase čimprej povečala tudi njihova proizvodna sposobnost. Ti računi so dali te-le rezultate:

O b r a t o v a l n i r a z r e d A (enodobnih gozdov):

1. Po gozdnogojitvenih potrebah:

Gozdnogojitveni posek v prvem pomladitvenem razredu	18 135 m ³
Redčenje v drugem in tretjem pomladitvenem razredu	3 800 "
Skupaj v 10 letih	21 935 m ³
Letni etat	2 200 m ³
	=====

2. Po formuli avstrijske kameralne takse:

$$E = Pr + \frac{M_f - M_n}{a} = 2685 + \frac{108\ 000 - 128\ 750}{30} = 1\ 993\ m^3$$

Normalna lesna zaloga v formuli avstrijske kameralne takse je bila izračunana po Grundner-Schwappachovih donosnih tablicah za dano razmerje drevesnih vrst in polno zarast (1,0).

Predvideni gozdnogojitveni etat v višini 2 200 m³ je za 10 % večji od etata po formuli avstrijske kameralne takse (pri 30-letni izravnalni dobi). Ta razlika izvira iz nenormalnega razmerja starostnih oziroma pomladitvenih razredov, pri katerem zavzema prvi pomladitveni razred za 9 % večji delež kot bi mu normalno pripadal. Kljub temu je bil iz gozdnogojitvenih in gospodarskih razlogov v celoti vzet etat po gozdnogojitvenih sečnjah.

Računanje etata za o b r a t o v a l n i r a z r e d B (prebiračnih gozdov) je dalo te-le rezultate:

1. Po gozdnogojitvenih potrebah:

Gozdnogojitveni posek za dobo 10 let	13 920 m ³
Letni etat	1 390 m ³

2. Po formuli avstrijske kameralne takse:

$$E = Pr + \frac{M_f - M_n}{a} = 2360 + \frac{124\ 120 - 138\ 560}{20} = 1\ 640\ m^3.$$

Po gozdnogojitvenih sečnjah predvideni etat je za 15 % manjši kakor pa etat po formuli avstrijske kameralne takse (pri 20 letni izravnavni dobi); to pa iz razloga, ker sečnje niso bile predvidene v oddelkih s premajhno lesno maso na Planšaku pa tudi zaradi pomanjkanja izvoznih poti. Po drugi strani pa naj bi se z manjšim etatom v obratovalnem razredu B izravnal višek v etatu za obratovalni razred A.

Za računanje etata po formuli avstrijske kameralne takse za obratovalni razred B se je prirastek, kakor je rečeno, ocenil in sicer s 4,5 m³/ha. Pri tej oceni se je upostevalo, da znaša (deloma po neposrednih meritvah, deloma po tablicah ugotovljeni) prirastek za obratovalni razred A povprečno 5,4 m³/ha in da je pri prebirelnih gozdovih zaradi slabših rastišč, ki jih ti gozdovi zavzemajo (višje, strme lege, skalovita pobočja) in večjega deleža listavcev, zlasti bukve, računati s povprečno okoli 15% manjšim prirastkom. Kot osnova za izračunavanje etata po formuli avstrijske kameralne takse je bilo vzeto Schaefferjevo, Gezinovo in d'Alvernyjevo empirično pravilo, po katerem je najvišja lesna masa, pri kateri se gozd se nemoteno pomlajuje in ki jo kot takšno lahko štejejo za normalno, enaka 10-kratni visini najvišjih dreves v sestoji. V zvezi s tem so bile po visinah drevja 12.debelinske stopnje (kot običajno najvišje) izračunane te-le normalne lesne mase za razne dravesne vrste in razne razrede enotnih tarif za urejanje gozdov:

Tarifni razred (P):	2	3	4	5	6	7
Jelka, smreka	220	245	270	295	325	360
Bukev	170	190	210	235	260	-
Hrsat	160	180	200	225	250	-

Upošteva se delež drevesnih vrst ter njihove tarifne razrede so bile nato izračunane normalne lesne mase po oddelkih.

Celotni etat za oba obratovalna razreda ozir. za celotno gospodarsko enoto Jelovice znaša torej:

Redne sečnje v obratovalnem razredu A	18 135 m ³
" " " " " " B	<u>13 920 "</u>
Redne sečnje skupaj	32 055 m ³
Redčenja v obratovalnem razredu A	3 800 m ³
Slučajni pripadki v nedecimálnih oddelkih	<u>645 "</u>
Vsega skupaj	36 500 m ³
Letni etat	3 650 m ³

V primerjavi s prejšnjim etatom za bivše Egrove gozdove, ki je pri manjši površini znašal 3 500 m³, je etat za to ureditveno razdobje nekoliko mejhen. Če pa upoštevamo slabo stanje priključenih veleposesniških gozdov, pa tudi nekaterih bivših Egrovih gozdov, in dejstvo, da je bil etat po elaboratih za bivše Egrove gozdove zaradi prenizke obhodnje (100 let) previsoko postavljen, predločuje etat za bodočo ureditveno dobo realno vrednost.

Lesni odpadki so bili glede na glavne drevesne vrste (smreka, jelka) ocenjeni na 20 % bruto debeljadi (15 % materialni odpadki, 5 % računski odpadki - zaokroževanje na cele centimetre vzdol pri prevzemanju lesa) in znašajo 715 m³ letno. V ostalem odpadu od letnega etata pri rednih sečnjah 65 % ali 2055 m³ na hlodovino in 15 % ali 470 m³ na celulozni ter jamski les, dočim je pri drveh računati le s 40 m³ letno (varovanje listavcev v čistih sestojih). Pri redčenjih gre po večini ves izkoriščen les v celulozni in jamski les (65 % ali 255 m³ letno); pri hlodovini je računati le z 10 % ali 35 m³ letno, ok. 5 % ali 15 m³ pa bo odpadlo ne xx drva. Od predvidenega etata (brez slučajnih pripadkov) v višini 3585 m³ letno je torej pričakovati 2090 m³ hlodovine, 725 m³ celuloznega in jamskega lesa, 55 m³ drv in 715 m³ odpadkov.

d) Postranski gozdni proizvodi

V gospodarski enoti Jelovica se postranski gozdni proizvodi ne izkoriščajo in jih tudi v bodoče ni pričakovati, razen v kolikor stejemo med nje tudi smrekovo lubje za čreslovino. To se je doslej na tem področju le deloma izkoriščalo, čeprav so dani ugodni pogoji za to in se lubje na drugi, blejski strani Jelovice intenzivno prideluje. Pri etatu ok. 2800 m³ smrekovega lesa, pri 10 m³ lubja na 100 m³ debeljadi ter pri njenem 75 %nem izkoriščanju, bi množina letno proizvedena smrekove skorje lahko dosegla 210 m³ oziroma ok. 150 ton. V ta namen pa bi bilo potrebno zgraditi sušno lopo.

G o z d n a p a š a po veljavnih predpisih ni dopustna in se tudi ne izvaja.

Kot postranski gozdni proizvod bi moglo priti v poštev tudi jelovo in smrekovo s e m e . V ta namen pa bi bil potreben predhoden pregled sestojev oziroma izločitev semenarskih sestojev po strokovnjaku za semenarstvo.

Od gozdnih sadežev se v manjši meri nabirajo meline in borovnice, v splošnem pa ti sadeži nimajo večjega gospodarskega pomena.

Lo v ne spada v pristojnost gozdarstva in se zaradi tega z elaboratom ne ureja. Potrebno pa bi bilo izposlovati stixpax večji odstrel divjadi ali pa ograjevati mladje listavcev, ker sicer ne bo mogoča uspešna premena čistih sestojev v mešane sestoje.

e) Gradbena dela

Z izgradnjo kamionske ceste Rovtarica-Češnjica je bila zgrajena glavna prometna žila za izkoriščanje gozdov v gospodarski snoti Jelovica. K tej cesti vodijo razmeroma slabe vozne oziroma vlačne poti, po katerih je v splošnem možno vlečiti les le po snegu, pri spravi v suhem pa se po njih les močno kvari. Te poti naj bi se uredile, zgradil pa naj bi se tudi 4 km odcep kamionske ceste od Raztok v Praprotno dolino. Zelo težavno je tudi spravo lesa iz gozdov na Planšaku, kjer bi bilo potrebno podeljati kamionsko cesto ob potoku Planšek za ok. 2 km, do te ceste pa zgraditi dovlačne poti.

12. Vodenje evidence

Pristojen odsek za urejanje gozdov je dolžan voditi evidenco o izvajanju predpisov tega ureditvenega načrta (o sečnjah, materialni bilanci, gozdnogojitvenih delih, izkoriščanju postranskih gozdnih proizvodov, izvajanju gradbenih del) in kroniko po predpisih republiških navodil za urejanje gozdov (prva sprememba in dopolnitve št.2605/1 z dne 22.8.1955). V to evidenco je naknadno vpisati tudi podatke o dosedaj že izvršenih sečnjah in gojitvenih delih. ~~po ključni sestojev (leta 1953 ozir. 1955 - za naknadno izkupane sestojev).~~

13. Predlogi za prihodnjo revizijo elaborata

Do prihodnje revizije tega elaborata naj se:

- a) podrobno pregledajo in trajno označijo zunanje meje gospodarske snote. Predhodno naj se skuša izvesti komasacija in arondacija gozdov;

- b) izvede popolna geodetska izmera gospodarske enote (meje, notranja razdelitev, ceste, poti, grebeni, kote, jarki, neplodna zemljišča itd.);
- c) izvedejo pedološka, fitocenološka in pelodna raziskavanja gospodarske enote.

Ob priliki same revizije naj se revidira tudi notranja razdelitev gozdov, ker je pri tej ureditvi zaradi že opravljenih terenskih del ni bilo mogoče dosledno izvesti.

14. Ostale odredbe

Ta elaborat velja za dobo od 1. januarja 1954 do 31. decembra 1963 leta.

Pred potekom te dobe je pristojna odsek za urejanje gozdov dolžan napraviti revizijo tega elaborata in jo predložiti v odobritev Republiki upravi za gozdarstvo v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 29.II.1956

Sestavil:
Martin Čokl
(Ing. Martin Čokl)

Tabl.1. Gospodarska enota Jelovica. Seznam katastrskih parcel

Parc. št.	Kultura	Površ. ha	Opomba	Parc. št.	Kultura	Površ. ha	Opomba
1.) D r a ž g o š e							
102	gozd	1,54		152/73	gozd	2,03	
104	"	4,36		153/2	"	2,55	
105	"	1,52		153/3	"	32,90	del
115	"	0,43		153/7	"	10,73	
116	"	2,78		153/17	"	1,32	
117	"	0,52		153/18	"	1,67	
118	"	2,73		153/19	"	1,21	
119	"	4,42		153/20	"	<u>3,97</u>	
129	"	0,53		S k u p a j		250,27 ha	
130	"	2,01					
141	"	2,28		2.) S t u d e n o			
152/1	"	28,51		637/7	gozd	2,01	
152/2	"	12,88		703	"	3,38	
152/3	"	18,91		704	"	3,92	
152/4	"	3,51		715	"	0,42	
152/5	"	5,91		716	"	0,38	
152/8	"	7,70		717	"	0,42	
152/12	"	11,34	0,80 8,84 deli 1,8	718	"	0,20	
152/13	"	2,09		720	"	2,68	
152/14	"	6,80	8,80 del	721	"	2,05	
152/16	"	6,82	del	914	"	0,46	
152/20	"	3,92	del	915	travnik	0,39	
152/21	"	8,20	del	1012	gozd	5,36	
152/22	"	0,80	0,8 del	1013	"	0,22	
152/23	"	18,06	del	1014	"	0,68	
152/24	"	4,50	del	1015	"	1,02	
152/26	"	5,98		1599	"	0,44	
152/40	"	4,70	del	1623/11	"	7,92	
152/43	"	2,10		1623/16	"	1,09	
152/61	"	0,76		1623/19	"	0,14	
152/64	"	1,19		1627	"	1,93	
152/65	"	11,55		1631/1	"	9,19	del
152/72	"	4,54		1631/2	"	6,88	
				1631/3	"	1,62	

Parc.	Kultura	Površ. ha	Opomba	Parc.	Kultura	Površ. ha	Opomba
1631/4	gozd	1,28		481/28	gozd	21,05	
1631/5	"	4,67		481/29	"	2,34	
1632	"	<u>3,12</u>		481/31	"	7,37	
S k u p a j		61,87		481/31	"	4,02	Te površ. v spis ku oddelkov ni.
3.) S v . K r i ž				481/32	"	1,16	
151/17	gozd	1,21		481/39	"	2,08	
461/1	"	5,69		481/40	"	5,46	
465/2	"	1,09		481/41	"	0,51	
465/3	"	0,56		481/42	"	1,43	
466/1	"	0,13		481/43	"	2,13	
469/2	"	0,13		481/44	"	2,27	
470/5	"	3,75		481/45	"	3,67	
470/6	pešnik	0,49		481/46	"	0,80	
470/7	gozd	0,32		481/47	"	10,46	
470/8	"	0,19		481/48	"	2,42	
470/10	"	0,06		481/49	"	2,61	
470/11	"	0,09		481/55	"	2,19	
470/12	"	1,42		481/56	"	7,40	
473/1	"	3,20		481/59	"	2,79	
473/2	"	0,08		470/1	"	1,39	
473/3	"	0,01		470/2	"	0,46	
480	"	14,31	del	470/3	"	0,37	
481/1	"	5,36		470/4	"	711,86	
481/2	"	5,71		471	"	15,29	
481/5	"	5,31		S k u p a j		410,41	
481/9	"	9,22					
481/11	"	21,80	del	4.) Z e l e z n i k i			
481/13	"	93,10	del	315	gozd	1,16	
481/13	"	56,39	del	324/1	"	25,69	del
481/13	"	9,45	del	325/1	"	0,97	
481/14	"	6,90	del	325/2	"	1,61	
481/15	"	2,91		352	"	4,47	
481/18	"	4,56		353/1	"	0,11	
481/19	"	3,70	del	380/1	"	24,89	
481/22	"	18,39		380/2	"	9,73	
481/24	"	16,38		381/1	"	1,29	
481/25	"	4,48		381/2	"	1,60	
481/27	"	2,49		385 del	"	8,00	

Parc. št.	Kultura	Površina ha	Opomba
390/1	gozd	104,38	del
413	"	9,86	
414	"	15,80	del
415/1	"	3,87	
415/3	"	1,21	
415/4	"	0,41	
416/1	"	20,86	
419	"	5,49	
425	"	0,99	
433	"	1,73	
458/3	"	4,99	
473	"	7,90	
476/1	"	7,50	
476/2	"	13,51	
603	"	<u>0,93</u>	
S k u p a j		278,95	

S u m a r i j :

1. Drežgoše	250,27
2. Studeno	61,87
3. Sv.Kriz	410,41
4. Belezniki	<u>278,95</u>
S k u p a j	1001,50

	Rovtarica		Martinček		Dražgoše		Sorica		Železniki		Selca	
	1120 m		1060 m		855 m		820 m		458 m		480 m	
	1948-54		1949-54		1948-54		1947-54		1948-54		1951-54	
	pad. mm	sneg dni	pad. mm	sneg dni	pad. mm	sneg dni	pad. mm	sneg dni	pad. mm	sneg dni	pad. mm	sneg dni
Letno	1996	130,3	2049	154,8	1767	84,0	2310	79,4	1669	63,0	1755	90,8
Januar	190	26,6	140	31,-	139	24,3	199	24,5	170	20,3	174	30,2
Februar	139	28,3	180	28,1	136	23,1	161	21,2	121	19,6	156	28,2
Marec	97	26,6	117	20,7	97	16,1	145	18,4	61	8,7	124	19,7
April	149	19,3	167	24,0	137	2,0	160	0,7	135	1,4	110	2,2
Maj	113	3,7	134	6,0	121	-	158	-	120	-	118	-
Juni j	178	-	144	0,1	137	-	197	-	137	-	152	-
Julij	198	-	167	-	172	-	205	-	154	-	168	-
Avgust	176	-	171	-	153	-	174	-	143	-	139	-
September	191	-	204	-	156	-	216	-	161	-	185	-
Oktober	178	1,7	178	3,8	176	2,7	201	1,1	155	0,1	169	-
November	228	5,7	261	16,3	202	2,0	305	2,0	191	0,6	132	0,5
December	159	18,4	186	24,8	141	13,8	189	11,5	121	12,3	128	10,0
Maj - sept.	856	3,7	820	6,1	739	-	950	-	715	-	762	-

Tab. 2. Gospodarska enota Jelovica. Encžina in razpored padavin po podatkih najbližjih meteoroloških postaj (Rovtarica, Martinček, Dražgoše, Sorica, Železniki).

Rovtarica, III. r., 1120 m n.m.

Martinček, III.r., 1060 m n.m.

Doba	1953			1954			1953			1954		
	Sred.	Min.	Max.	Sred.	Min.	Max.	Sred.	Min.	Max.	Sred.	Min.	Max.
Januar	-6,2	-20,7	+8,0	-9,6	-26,0	+3,7	-6,8	-12,5	+0,9	-9,1	-19,1	-0,9
Februar	+5,5	-23,7	+12,1	-7,2	-22,2	+5,4	-6,3	-15,4	+0,9	-7,3	-15,5	+2,7
Marec	-1,5	-17,5	+17,0	-0,7	-12,4	+13,4	-3,2	-8,1	+3,4	+0,3	-4,0	+4,1
April	ni podatkov			+2,6	-8,1	+16,2	+4,0	+0,8	+7,4	+2,5	-1,0	+4,8
Maj	+9,4	-7,3	+23,9	+8,0	-3,9	+18,8	+8,8	+0,6	+17,5	+7,2	+2,4	+13,1
Junij	+13,2	-1,1	+20,7	+14,1	+6,2	+22,8	+11,6	+5,1	+15,3	+13,3	+8,4	+8,6
Julij	+15,3	-1,3	+25,3	+13,1	+3,1	+22,7	+16,1	+12,5	+20,6	+12,5	+5,9	+16,4
avgust	+13,1	+0,6	+26,0	+12,8	+1,5	+23,7	+13,2	+8,0	+16,8	+13,1	+9,3	+16,8
Sept. m.	+11,3	ni podatkov		+11,0	-2,7	+23,2	+10,8	+1,9	+16,3	+11,1	+3,4	+16,2
Oktober	+8,0	-5,6	+19,0	+4,9	-5,6	+17,9	+17,9	+1,8	+14,7	+5,5	-1,4	+8,9
November	-0,7	-13,4	+10,4	+1,1	-14,2	+12,5	-0,8	-7,8	+7,2	-1,1	-8,5	+6,0
December	-2,3	-14,7	+10,6	-0,7	-10,5	+12,1	-2,0	-11,5	+4,4	-0,7	-4,6	+5,7
Maj - sept.	+12,46	-7,3	+26,0	+11,80	-3,9	+23,7	+12,1	+0,6	+20,6	+11,44	+2,4	+18,6

Tab. 3. Gospodarska enota Jelovica. Srednje, najnižje in najvišje temperature po podatkih najbližjih postaj III. reda (Rovtarica, Martinček).

Tab. Gospodarska enota Jelovica. Pregled uporabljenih tarifnih razredov (enotnih tarif)

O d d e l e k		Smreka	Jelka	Ost. igl.	Bukev	Javor	Ost. list.
ime	oznaka						
Mosti	1	a	E5	E5	E5		
		b	E5	E6	E5		
		c	E5	E5	E5		
Štumpoh	2	-	E6	E6	E6		
Mlake	3	a	E6	E6	E6		
		b	E5	E5			
		c	E5	E6	E5		
Ob Ledini	4	-	P6	P7	P6		
Za Ledino	5	-	E6	E6	E6		E6
Pod pašnim vrhom	6	-	E6	E6	E6		
Pašni vrh	7	-	E6	E7	E6		
Pašni vrh	8	-	E7	E8	E7		
Pri potoku	9	-	E7	E6	E6		
Podetan	10	a	E6	E7	E6		
		b	E6	E7			
Frata	11	a	E6	E8	E7		
Zabovt	12	b	P4	P5	P4		
		d	P5	P5	P4		
		e	P4	P5	P4		
Branice	13	a	P4	P5	P4	P4	P4
		b	P4	P5	P4	P4	P4
		c	P4	P5	P4	P4	P4
Jesenovec	14	-	E6	E7	E6		
Za Pavlinovo bajto	15	-	P6	P6	P2		
Lirka	16	-	P6	P7	P6	P2	
Draprotna dolina	17	-	P6	P6	P2		
Klom	18	a	P5	P6	P2	P2	
		b	P5	P6	P2		
Beli rob	19	a	P5	P5	P2	P2	
Pod Kuglo	20	a	P2	P3	P2	P2	
		b	P2	P3			
Grčarica	22	a	E4	E4			
		b	P4	P5	P3		
Stara frata	23	-	P3	P4	P3		

O d d e l e k			Smreka	Jelka	Ost. igl.	Bukev	Javor	Ost. list.
ime	oznaka							
Krampež	24	a	P6	P6				
		b	P6	P6				
		c	P6	P6				
		d	P6	P6		P3	P3	
		e	P6	P6	P6	P3		P3
Za Bečom	25	a	E4	E4		E2	E2	
		b	E2	E2		E2	E2	
		c	E3	E3		E2	E2	
Podstan	26	a	E4	E5				
		c	E4	E5		E3		
		d	E4	E5	E4	E3		
Ljubljanki vrh	27	a	E6	E7		E2		
		b	E6	E7		E2	E2	
Pod Rastokami	28	-	P5	P5				
Rastoke	29	a	E4	E4				
		b	E4	E5		E2	E2	
		c	E4	E4				
Visoki vrh	30	a	P4	P5				
		c	E4	E5				
		d	P4	P5				
Zali log	31	b	P4	P4	P4	P2	P2	P2
Slene	34	b	P4	P4	P4	P2		P2
Slene	35	-	P4	P4	P4	P2		P2
Medvedji potok	36	-	E3	E3		E3		
Hribe	37	a	E4			E3		
		b	E4	E4	E3	E3		E3
Blok	40	-	P5	P5	P5	P5	P5	P5
Lom	41	b	E5	E5				
	42	a				E5		
		b	E5	E5	E5	E5	E5	E5
Kanica	45	-	P3	P4	P4	P2	P2	P2
Kanica	46	-	P3	P4		P2	P2	P2
Jesenovec	47	a	P4	P4		P3		P2
Planšak	48	-	E4	E4		E2	E2	E2
- " -	49	-	E4	E5		E2	E2	E2
- " -	50	-	P3	P4		P4	P4	P4
- " -	51	a	P4	P4		P3	P3	P3
- " -	52	b	P4	P4		P3	P3	P3
- " -	53	-	P4	P5		P3	P3	P3
- " -	54	-	P3	P4		P3	P3	P3